

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

„Oamenii-broască“
de la Soci

Ascensoare
pentru Cosmos

Calendarul universal

Deocamdată studente ale Facultății de construcții din Kaunas, ele așteaptă cu nerăbdare clipa în care își vor putea spune — și vor fi numite — „arhitecte“

După o plimbare pe schiuri, o baie caldă în apele termale ale Kamciatkăi...

Pagina de umor

Călătorind
spre Sicilia
cu „Sardinia“

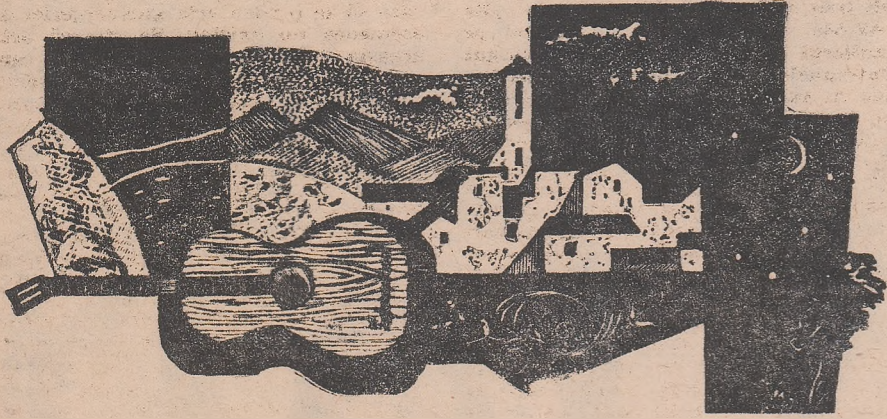
Anul XXIII

8

(1145)

24 febr. 1967

12 pagini, 1 leu

A. Goncharov : Ilustrație la versurile lui Federico Garcia Lorca (Gravură în lemn)

FANTEZIE ȘI PREVIZIUNE

VALERI BRIUSOV: Atlantida și atomii

În constelația poezilor ruși de la începutul acestui secol, numele lui Valeri Briusov strălucește cu o neobișnută forță. Poetul a fost, în același timp, un om de înținsă cultură, și nu numai umanistă. El s-a interesat, îndeaproape, de cele mai noi cuceriri ale fizicii și chimiei; printre manuscrisele lui s-au găsit însemnări cu privire la „Problemele celei de a patra dimensiuni”, sau cu privire la „Teoria generală a numerelor”.

Călătorind cu imaginația pe urmele unor gânditori celebri, el a încercat, într-un articol, din care prezentăm cititorilor noștri un fragment, o explicație științifică a legendei Atlantidei; acelorași preocupări științifice li se datorează și poezia, cu un neasemuit dar de previziune, „Lumea electronului”, pe care o publicăm, de asemenea, în acest număr.

Atlantida -
leagănul civilizației

...Să începem analiza noastră cu poziția geografică a Atlantidei, așa cum ne este ea înfățișată de Platon. După afirmațiile lui, insula se afla dincolo de strimtoarea Gibraltar, între Europa și America. Platon nu putea ști nimic despre America. Cu toate acestea, el afirmă cu precizie că, navigând din Atlantida, spre Apus, călătorii vor întâlni un nou continent. Dacă Platon ar fi imaginat Atlantida doar ca o reprezentare simbolică a unei țări cu un sistem de guvernământ ideal, n-ar fi avut nevoie să vorbească și de un continent aflat la apusul insulei. Descrierea nu este rodul exclusiv al fanteziei, ei se bizuie pe unele date mai exacte.

Influența Atlantidei asupra celor două continente presupune că locuitorii insulei posedau o flotă excelentă. În descrierea lui Platon se vorbește despre faptul că în rada portului se aflau „corăbii din toate colțurile Pământului” și că flota de război a Atlantidei era alcătuită din 1200 de vase. Afirmația este indirect confirmată de faptul că spaniolii i-au găsit pe azteci înzestrați cu o flotă mare, alcătuită din vase bune. Cultura aztecilor, însă, nu era decât umbra culturii maya, care, la rândul ei, trebuie să fi fost minoră în comparație cu cultura atlantilor, „dascălii” populației maya. În afară de asta, poziția geografică a Atlantidei — o insulă aflată între două mari continente — a favorizat dezvoltarea navigației. Ar fi fost și ciudat ca locuitorii insulei să nu fie buni marinari.

Descrierea flotei și faunei Atlantidei, făcută de Platon, corespunde pe deplin cu situarea insulei la nord de Ecuator. Printre culturile descrise de Platon se pot întâlni multe existente astăzi în America de Nord. Poate stîrni îndoiele, însă, faptul că Platon amintește de cai și elefanți, întrucît, după cum se știe, aceste animale au fost aduse în America din Lumea Veche. Cu toate acestea, mențiunea vine să confirme, mai degrabă, adevărul descrierilor, decît să cultive îndoiele noastre.

Este adevărat că spaniolii n-au găsit cai în America. Dar cercetările arheologice au dovedit că animalul a viețuit și pe pământul Americii în epoci precedente și că diferitele rase de cai dispăruseră, relativ, nu de multă vreme. Și apoi, oricum, Atlantida nu se confunda cu America și fauna ei se putea deosebi de aceea americană. În epocile mai apropiate, America n-a cunoscut

nici elefantul, dar în perioadele geologice anterioare acesta a cutreierat și continentul american. Iar Platon a arătat că atlantii aveau factorii în Africa, continent unde elefanții sînt la ei acasă.

Dintre metalele enumerate de Platon, atrage atenția unul cu o denumire misterioasă. S-au făcut multe presupuneri cu privire la această denumire. Se pare că ar fi verosimilă părerea că este vorba de aluminiu. Lumea antică nu cunoștea aluminiul, care s-a obținut „în stare pură” de abia în secolul XIX. De aceea, egiptenii vorbeau despre el ca despre un metal cunoscut numai din nume.

Din toate cele spuse pînă acum rezultă că descrierea geografică a lui Platon nu este minată de contradicții interne și răspunde cerințelor noastre cu privire la existența teoretică a Atlantidei. Același lucru se poate spune despre descrierea capitalei Atlantidei și despre sistemul de guvernământ al insulei...

1915

Lumea electronului

Poate că-n electron, aparte,
Cinci continente dorm senine —
Și sînt războaie, științe, arte,
De patruzeci de veacuri pline !

Și fiecă atom, ai zice,
E-un univers greu de planete ;
Acolo, n mic, e tot ce-ai ei,
Și tot ce-ai ei nu se vede.

Măsura li-i nepipăită,
Dar e la fel nemărginirea ;
Dureri și pasiuni se-agită,
Iar îngîmfarea umple firea.

Și lumea lor cu ploii și vînturi,
Plasînd-o-n centrul existenței,
Ca mine rumegă pe gînduri
Toți filozofii și dementii ;

Și cînd, din cataclisme grele,
Noi forțe își pornesc lavina,
Ei strigă-n visul lor spre stele
Că dumnezeu și-a stîns lumina !

13 august 1922.

Traducere de H. GRĂMESCU

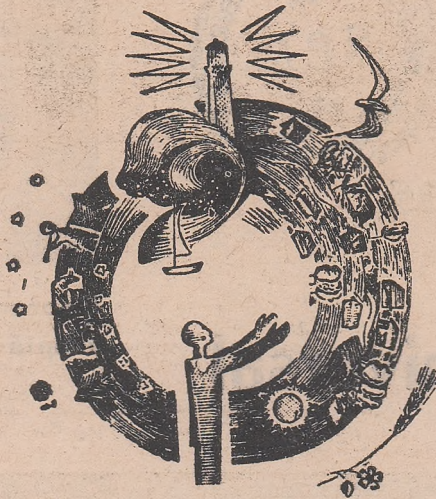
(Din volumul „Eu am crescut în vremea surdă”).

OPINII

Despre
chemarea poetului

Un studiu mai vast, cu titlul de mai sus, definește atitudinea lui Eduard Miezelaits față de problemele liricii contemporane sovietice. Autorul încearcă să-și netezească drumul excursiei sale pe cărările întortocheate ale esteticii poetice înlăturînd din calea sa, mai întii, obstacolele ce îi împiedică înaintarea. De aceea, el începe prin a se întreba ce anume stînjenește zborul poeziei și își răspunde astfel: „Practicismul, utilitarismul, atenția exagerată față de amănunte”. Întrucît, serie el în continuare: „Este nerațional să tragi cu tunul în vrăbii. Zborul „urias” de pe gard pe răzător după rime nu-i este caracteristic (poeziei). Poezia are nevoie nu de detalii, ci de generalizare”.

În continuare, Miezelaits remarcă că s-au făcut mari pași înainte în ce privește universul de idei al poeziei, caracterizat de un patos autentic, de o viziune largă și îndrăzneală. El socotește, însă, că „a venit vremea perfecționării mijloacelor de expresie. Ele sînt încă sărace și primitive. De aceea e necesară o mai largă cultură poetică”. Cultura poetică este, după părerea lui Miezelaits, trăsătura de unire dintre talent și muncă. Fără această trăsătură de unire poetul este amenințat de o rapidă plafonare în limitele propriilor sale ca-

A. Golihovski : Gravură pentru „Caruselul” de E. Miezelaits

noane, la o vîrstă cînd de abia începe maturitatea lui creatoare.

Manifestîndu-și insatisfacția față de o anumită latură a poeziei sale, autorul esecului amintit își reproșează un anumit raționalism al versurilor sale, care îl îndepărtează de cititor. Ori, „în poezie, omul trebuie să se adreseze omului”. În acest sens, el socotește că poezia nu poate exista fără căutări neîncheiate și își explicitează astfel ideea: „...Se face tot felul de experiențe de laborator. Și ele contribuie la dezvoltarea științei. Experiențe în domeniul fizicii, medicinei, biologiei, chimiei. De ce n-am admite experimente și în domeniul umanisticii? E nevoie de îndrăzneală. E nevoie de răbdare : să dăm posibilitatea de a experimenta”.

EDITORIALE

O antologie
John Reed

Editura sovietică „Progress” pregătește o antologie a operei lui John Reed în limba engleză. Antologia va fi mai cuprinzătoare și mai variată decît culegerea „Educația lui John Reed”, apărută la New York, în 1955, sub redacția lui John Stewart.

Antologia alcătuită de editura sovietică va cuprinde trei mari subîmpărțiri. Prima va înmănunchea fragmente din cele mai cunoscute cărți ale autorului: „Mexicul răzvrătit”, „Războiul pe frontul de răsărit” și „10 zile care au zguduit lumea”. A doua va include povestirile și reportajele lui Reed: „Jocul justiției”, „Fiica revoluției”, „Război la Paterson”, autobiografia lui neterminată „Aproape treizeci de ani”; „Vignete revoluționare” (crochiuri reportericești din zilele ce au precedat Revoluția din Octom-

cartea

brie); „Mesajul lui John Reed, care de abia s-a întors din Petrograd, către cititorii noștri” — primul articol publicat de scriitorul american „despre nașterea noii lumi”; fragmente din depozitiile lui Reed în fața Comisiei senatului S.U.A., în februarie 1919, și prefata lui Reed la romanul lui Turghenev „Fum”, apărut la New York în 1919.

Cea de a treia parte a antologiei va face cunoștință cititorului cu Reed-poetul și dramaturgul și va cuprinde sonetele din perioada studenției, la universitatea Harvard, și poemul neterminat „America—1918”, puternic influențat de arta poetică a lui Walt Whitman, precum și piesa într-un act „Lumea care e mai presus de înțelegerea noastră”.

TRADUCERI

EDITURA „Narodna Kniga” din Belgrad a publicat, în traducere, romanul lui Ivan Šamiakin „Cu înimă-n pumn”, iar editura „Graficiki Zavod” volumul „Maiakovski în amintirile contemporanilor”.

POVESTIREA lui S. Zalighin „Pe Irtiș” a apărut la Editura de Stat a Institutului Polonez.

EDITURA „Gallimard” a publicat în colecția „Literaturi sovietice” un volum de nuvele și povestiri de Iuri Tinianov, sub titlul „Sublocotenentul Kije”. În aceeași colecție a apărut și volumul „Drumuri aeriene și alte povestiri”, de Boris Pasternak.

LA „SEGHERS”, a apărut eseu biografic „Taras Șevcenko” de M. Riłski și A. Deicem, iar la „Julliard” romanul în două volume „Nimeni nu se naște soldat” de K. Simonov.

LA RANGOON, a apărut recent romanul lui Nikolai Ostrovski, „Așa s-a călît oțelul”.

O EDITURĂ din Calcutta a publicat povestirea lui Cinghiz Aitmatov: „Djamilia”.

ÎN ULTIMII ani, editurile olandeze au tipărit, printre altele, următoarele romane sovietice: „Așa s-a călît oțelul” de N. Ostrovski, „Vii și morți” de K. Simonov, „Liniștea” de Iuri Bondarev, „Continuarea legendei” de A. Kuznețov, „Primul învățător” de Cinghiz Aitmatov, „Evdokia” de V. Panova, precum și o culegere de versuri din lirica lui Evtusenko, Rojdestvenski, Voznesenki, Vinokurov și Starșinov.

PRESA italiană continuă să comenteze cu interes spectacolul milanez cu piesa „Ploșnița”, de Vladimir Maiakovski.

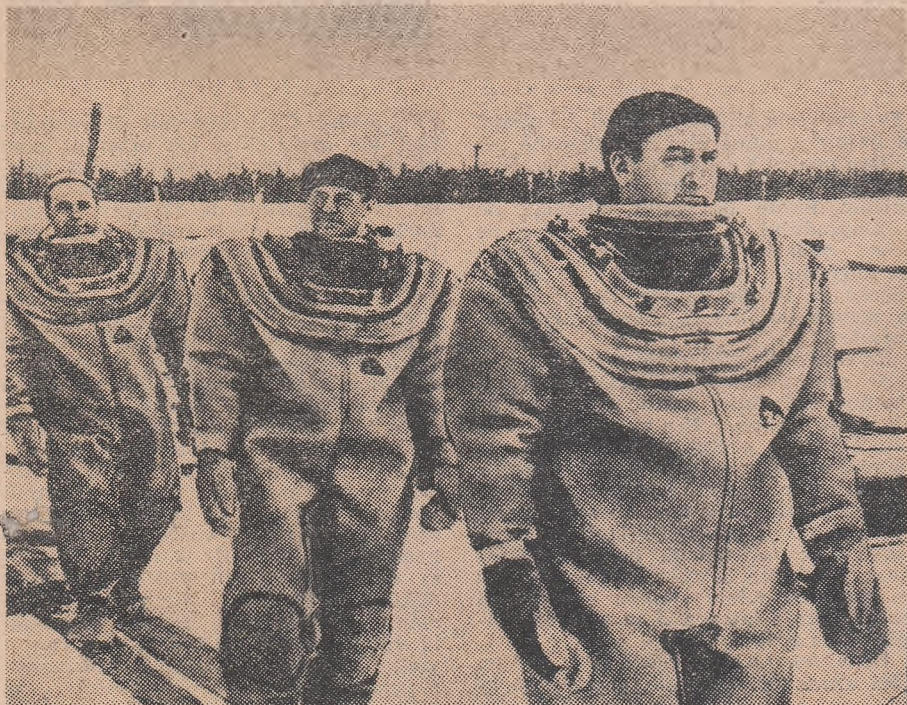
ÎN COLECȚIA „Poeți sovietici”, editată în Bulgaria, vor apare traduceri din versurile Annei Ahmatova, Boris Pasternak, Nikolai Tihonov, Salomeea Neris.

„JURNALUL SPANIOL” al lui Mihail Kolțov a apărut recent, în traducere, în R. S. Cehoslovacă.

LA NEW YORK a apărut o culegere din opera scriitorului V. Kreve, sub titlul „Bătrînul păstor și alte povestiri”.

AMENAJARI
HIDROTEHNICE„Oamenii-broască”
de la Soci

Graifărul coboară încet, pînă ce dispare în apă. După cîteva secunde reapare, descrie un semicerc și la 100 de metri distanță își desceștează fălcile dînd drumul prăzii. Milul și pietrișul se revarsă în mare. Această mișcare se repetă de douăzeci, de cincizeci de ori, pînă cînd fundația viitorului zid de apărare este suficient de bine pre-

Echipa, înainte de a se lăsa în adînc

gătită. Atunci se lasă în adîncuri cinci bărbați în costume greoaie cu căști informate pe cap. Concomitent, macaralele coboară cu grijă și precizie uriașe blocuri de beton. Incepe cea mai complicată fază a muncii. Brigada de scafandri aranjează diversele elemente, le plasează în poziția definitivă, perfect alăturate, le asigură și le ancorează. Metru cu metru. Lucrează într-o izolare totală, într-un întuneric și o liniște apăsătoare. Cu miini sigure, scafandrii fac pe pipăite o muncă de precizie. Fiecare mișcare este însă calculată și duce la rezultatul dorit. După două ore revin la bord și alt schimb le ia locul.

Acest ritm este susținut timp de cîteva zile, cînd marea continuă să fie liniștită; vremea bună trebuie folosită. Fiecare știe cît de mult contează îndemînarea și viteza lui în muncă. În ziua a șasea trăiesc cu toții momentul fericit, care se repetă mereu și pe care îl simt totuși de fiecare dată cu aceeași intensitate și bucurie: activitatea s-a încheiat cu succes, încă un sector al digului de apărare e terminat. De acum încolo, în apropiere de Soci marea lăcomă nu va mai putea înghiți bucăți de bucătică uscată. Așa se pune capăt eroziunii, dușmanul neîmpăcat al coastelor. Pe de o parte valurile care se izbesc mereu de mal desprind din el fărîme de rocă și încet, încet îl obligă să se retragă. Pe de altă parte, curenții marini paraleli cu coasta au prostul obicei să care nisipul dintr-o parte într-alta în cantități atît de mari și

cu atîta perseverență încît se poate întimpla ca o plajă să dispară de tot. Protecția coastelor a ajuns astfel o problemă economică importantă pentru rezolvarea căreia nu se preocupesc inventivitatea, fondurile, munca, perseverența și curajul.

Ultimele sînt contribuția scafandrilor, care nu găsesc nimic deosebit în profesia lor. Pentru noi, însă, cuvintele lui Serghei Dmitrievici Zambov, unul din veteranii lor, sînt ieșite din comun: „Fac asta de peste 30 de ani. E o meserie grea, periculoasă, fără nimic romantic. În schimb, cere singe rece și cunoștințe vaste. Ca simpli scafandri n-am rezolva nimic. Mai sîntem tîmplari, betoniști, lăcătuși, instalatori, sudori și, natural, artișteri. Asta a fost important mai cu seamă după război, pentru curățirea de mine. Și

„Be IAZ-540 V” și, în fine, de un alt tren rutier de 65 de tone „Be IAZ-548 V”, încercat cu succes pe șantierul hidrocentralei de la Toktogul. Puternicile vehicule bielorusse și-au trecut cu succes probele pe șantierele de pe Ienisei și Angara, în regiunea lacului Ladoga, în minele de șisturi din Estonia, la Kadjaran în Armenia etc. Ele au cucerit elogiile pentru buna lor stabilitate, ușurința la încărcare și descărcare, pe scurt pentru modul în care se achită de exigențele șantierele de construcție.

Pornind de la „Be IAZ-549”, uzina va realiza în viitor o întreagă familie de autocamioane basculante cu o încărcătură utilă de... 110, 160 și 220 tone! Pentru moment, însă, constructorii se ocupă de proiectarea unui vehicul de 65 de tone cu două axe, echipat cu un motor de 750 c.p., adică cu 230 c.p. mai mult decît la trenul rutier „Be IAZ-548 V” și puțin atinge o viteză de 60 km/h. Noul autocamion dotat cu transmisie electrică, suspensie independentă pe fiecare roată, cabină cu mare vizibilitate, sistem de climatizare și un sistem de izolare termică și sonoră va fi extrem de util în minele și carierele amplasate în condiții geografice și climatice aspre.

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

Brilantele strălucesc
(și) pe
piața mondială

În raport cu anul 1961, exporturile sovietice de brilante au crescut în cursul anului trecut de 45 de ori, iar pentru 1967 se prevede o nouă și importantă sporire a acestor exporturi.

Fenomenul nu se datorește unor condiții conjuncturale care ar favoriza în genere comerțul de brilante. Explicația ne-o dau excepționala calitate și frumusețea brillantelor livrate de U.R.S.S. Acestea nu rămîn deloc în urma celor olandeze, izraeliene etc. și pot satisface gusturile cele mai rafinate.

Se crede că diamantul a fost pentru prima oară lucrat și montat ca brillant pe la începutul secolului XVII. În Rusia nu exista o industrie a diamantelor care ar fi putut îngădui țării să vîndă peste hotare mult cerutele nestemate.

Cînd geologii sovietici au descoperit însă fabuloasele zăcăminte din Iakutia, industria diamantelor a luat dintr-o dată un avînt furtunos. Natura se îngrijise nu numai să făurească fantastice tezaure de diamante pentru miinile dibace ale bijutierilor; cea mai mare parte a diamantelor din Iakutia este alcătuită din așa numitele pietre inco-

utilajele etc. Școli sau întreprinderi în care să se predea arta giuvaergeriei de asemenea nu existau. Se știe că arta aceasta este o specialitate rară, care se dobîndește după o lungă ucenicie. Cu toate acestea, după o stăruitoare muncă de cercetări și după migăloase experiențe, în U.R.S.S. a fost creată o puternică bază industrială pentru producerea de brilante. Și, în scurt timp, ecurile recoltate pe piața mondială au arătat că eforturile n-au fost zadarnice. Iar acum, brilantele produse în U.R.S.S. dețin pe piața mondială a pietrelor prețioase poziții extrem de solide, de pe care nu mai pot fi înlăturate. Firme americane, engleze, japoneze, franceze, elvețiene, italiene etc. se concurează acerb pentru a-și adjudeca cantități cît mai mari de brilante sovietice.

De altfel, activitatea de cercetare științifică pentru continua perfecționare a producției de brilante nu cunoaște nici decum răgaz. Căci un ansamblu de probleme care în Occident au fost soluționate în cîteva secole de căutări, trebuie rezolvate în Uniunea Sovietică într-un rîstimp foarte scurt.

Ploaie de primăvară...

MERIDIANE SOVIETICE

Molibdenul
de la Sora

Se spune că pe muntele Paigas din ținutul Krasnoîarsk trăia odată un hakas pe nume Olka. Bătrînul avea un cal roib și o pușcă din care trăgea după cocoși de munte. Într-o zi i s-au terminat proviziile de alicie și a trebuit să facă cale lungă ca să-și procure altele. Dar Olka observase de mult în straturile de rocă sterilă niște pietre care erau parcă stropite cu grăunțioare de plumb. Pînă atunci nu le dăduse nici o atenție. Dar ce nu face omul la nevoie! A adunat cîteva pietre și le-a pus la „fier” într-un ceaun. Zadarnic însă a consumat o groază de lemne. De unde să știe moșul că molibdenitul, căci molibdenul descoperise, se topește la o temperatură de peste 2000 de grade?! Pînă la urmă tot la oraș s-a dus după alicie. Și așa s-a aflat că muntele Paigas ascunde neprețuite bogății.

Astăzi, în această regiune se află marea combinat de la Sora pentru extragerea molibdenitului. Primul concentrat din minereul de la Paigas a fost obținut în noiembrie 1953. În clipa de față combinatul este cea mai rentabilă întreprindere sovietică de acest gen. În cursul septenarului ea a dat un venit de 80 de milioane de ruble. Cîincinalul în curs prevede și mai mult — 120 milioane de ruble. Mai trebuie să precizăm că molibdenul obținut la Sora este cel mai ieftin din Uniunea Sovietică. De ce? Pentru că uzinele de molibdenit din muntele Paigas sînt înzestrate cu tehnica cea mai modernă, cu un mare număr de excavatoare și autocamioane de 25 de tone. Personalul de conducere este foarte redus. Conducerea tehnică și administrativă este centralizată.

Pînă pe la începutul veacului nostru molibdenitul stîrnea doar interesul pictorilor: piatra care îl conține lasă pe hirtie sau pînză o culoare verzuie cu tonuri calde. În zorii secolului al douăzecilea, el a fost pentru prima oară apreciat de metalurgiști. S-a descoperit că mici adausuri de molibden fac oțelul mai rezistent, mai elastic și greu fuzibil. Din oțelul astfel tratat se fabrică astăzi o vastă gamă de produse începînd cu avioane și terminînd, dacă vrei, cu suporturile pentru filamentele de wolfram la becurile electrice.

CONSTRUCȚII
DE MAȘINICampioana
camioanelor

De fapt un asemenea campionat nu există pe glob, dar așa este numită de sovietici Bielorusia, campioana în producția de autocamioane a țării. Vehiculele fabricate în uzinele din Minsk și Moghilev sînt cunoscute și apreciate nu numai în Europa, unde au primit o medalie de aur la Expoziția de la Leipzig și în alte continente. Ele pot fi întîlnite pe șantierul barajului de la Assuan, pe plantațiile de trestie de zahăr din Cuba, în Guineea și Mali, precum și în multe alte țări.

Nu de mult, la numai 60 km depărtare de Minsk, în localitatea Jodino, a intrat în funcțiune o nouă uzină de autocamioane, Uzina Bielorusă, care produce adevărate fortărețe pe roți. E vorba de seria „Be IAZ”, al cărei prim reprezentant, camionul cu benă „Be IAZ-540”, deși cîntărește nu mai puțin de 20 tone, este un vehicul elegant și totodată puternic, puțin transporta o încărcătură utilă de 27 tone. Noul autocamion a dat rezultate bune în exploatarea miniere și marile cariere din Iugoslavia, Mongolia și R.A.U., din Cuba țările scandinave etc.

Pe porțile uzinei au ieșit apoi, răs-pîndindu-se în U.R.S.S. și în lume, și alte autocamioane din această serie. E vorba de camionul „Be IAZ 548” de 40 tone, de trenul rutier de 45 tone

Se sortează diamantele

lore, „albe”, cu o formă de octaedru perfect, parcă special croite pentru a fi tăiate ca brilante.

Și exporturile de brilante sovietice au început în 1961. Mai întîi ele n-au fost prea importante, întrucît se întîmpla ca prețioasele nestemate să aibă anumite imperfecțiuni în forma, tăietura și strălucirea lor. Țările cu veche tradiție în prelucrarea diamantelor își păzeau cu strășnicie secretele de fabricație, modul de organizare a producției,

GHEAȚA AVEA NUMAI 13 CM. GROSIME

Și totuși
coloane
de mașini
treceau
lacul

Pe malul lacului Ladoga, în vechiul sat de pescari Kobona, se află un obelisc pe care se poate citi: „Prin Kobona a trecut „Drumul vieții” care, străpungind blocada fascistă, a legat inima Leningradului de Moscova, de patria sovietică. 1941—1943”.

Inscripția amintește de niște evenimente care impresionează la fel de mult astăzi ca și acum douăzeci și șase de ani. Căci, cum ar putea fi uitate, de pildă, primele mașini cu piine pentru Leningradul asediat, care au străbătut gheața subțire a lacului Ladoga în luna noiembrie a asprului an 1941?

Rezervele de alimente din Leningrad se împuținau văzînd cu ochii. De la 13 noiembrie 1941, muncitorii primeau pe cartelă 300 de grame de piine, restul populației numai 150 de grame. Iar începînd cu data de 20 noiembrie și aceste rații au fost reduse, respectiv la 250 grame și 125 grame.

Inamicul n-a pus piciorul pe străzile Leningradului dar un dușman cumplit — foametea — a izbutit să răzbată în oraș. în 1941.

Întreaga țară a sărit atunci în ajutorul Leningradului. Dar pentru ca el să poată primi produsele necesare, trebuia să existe un drum de legătură cu restul țării. În această direcție, exista o singură posibilitate — lacul Ladoga. Pregătirile în vederea construirii unui drum pe gheață începuseră încă din octombrie. Dar lacul perfid și capricios nu era de loc ușor de supus. Variațiile frecvente ale nivelului apei, furtunile puternice, grosimea inegală a stratului de gheață, fisurile și ochiurile de apă între sloiuri cereau o deosebită atenție și puteau pricinui orice surprize.

La 17 noiembrie 1941, cercetașii batalionului 88 de geniu au croit un drum din satul Kokorevo, aflat pe malul apusean al lacului, pînă în satul Kobona de pe malul răsăritean. La 19 noiembrie, la Kokorevo a sosit locțiitorul de comandant al Frontului leningrădean, F. N. Lagunov. De pe mal se deschidea vasta panoramă a lacului încătușat de ghețuri. F. N. Lagunov a coborît, împreună cu cîțiva pescari de prin partea locului, pe gheață și a început să discute cu ei despre străbateră lacului iarna, despre viscole și sloiuri de gheață. Pescarii nu prea aveau cuvinte măgulitoare la adresa lacului. Într-adevăr, pînă la război ei treceau cu căruțe cu cai pe malul celălalt ca să aducă fin, dar nu mai de vreme de ianuarie și numai dacă viscoalele nu spărgeau gheața. Cît privește străbateră lacului cu mașini, nu auziseră niciodată despre așa ceva și nici nu credeau că ar fi cu putință.

Cu toate acestea, locțiitorul de comandant hotărî să pornească numai-decît spre Kobona, pe itinerarul trasat de cercetași. Nu putea pierde nici o clipă, căci orice întîrziere însemna pentru leningrădeni moartea prin inaniție. Și mașina coborî pe gheața Ladogăi. Gheața începu să trosnească sub roți Automobilul era condus însă cu multă prudență, șoferul menținînd tot timpul o viteză egală.

Între timp, la Kobona, pe celălalt mal al lacului se strînseseră ostași de la baza de transbordare, colhoznici și copii. Zăriseră mașina care gonia pe lac și începuseră să o salute zgomotos. Prima cursă pe gheață se încheie astfel cu bine.

În aceeași zi, Consiliul militar al frontului, după ce ascultă raportul lui F. N. Lagunov despre lucrările pregătitoare și starea gheții, hotărî să deschidă un drum de mașini peste Ladoga. Mai întîi trecu totuși pe lac un transport cu tracțiune animală — 1100 de care. Ostași anume desemnați reglementau circulația și asigurau paza. Fiecare oră era prețioasă. Lucrările se desfășurau în așa fel încît camioanele să înceapă a circula imediat ce gheața avea să se întărească ceva mai mult. Masivele păduroase, care pe alocuri ajungeau pînă pe malurile lacului, răsunau de glasuri, de bocănitul topoarelor și de zgomotul ferăstraielei. Drumul

pornea de la Leningrad și mergea pînă la capul Osinoveț, trecea peste lacul înghețat, apoi de la Kobona începea din nou să șerpuiască prin păduri și cîmpii înzăpezite pînă la gara Zaborie, principala bază de aprovizionare a orașului asediat.

La construirea căilor de acces și a altor obiective au luat parte colhoznici din satele vecine. Uzinele „Kirov”, „Bolșevik” și alte întreprinderi din oraș au trimis, la rîndul lor, batalioane de muncitori pe Ladoga. Oamenii se instală în barăci vechi, în bordeie săpate în grabă și în colibe din birne înghebate la rezezeală. Muncitorii și colhozicii lucrau alături de o armată de 20.000 de militari. Ostași din unități de geniu, de transmisiune și antiaeriană, medici și șoferi — toți erau animați de dorința fierbinte de a veni în ajutorul Leningradului.

Se lucra zi și noapte, fără întrerupere. Ostașii tăiau copaci, pregăteau indicatoare pentru drum, stîlpi de marcare, podulețe, construiau depozite, puncte sanitare și de aprovizionare cu ali-

„Drumul este străbătut pe zi de numai o treime a numărului de camioane necesare pentru a satisface într-o oarecare măsură nevoile de alimente și benzină, oricum fixate la limita minimă, ale Leningradului și ale trupelor de pe front. Aceasta face ca aprovizionarea Leningradului și a frontului să atîrnie mereu de un fir de păr, iar populația și armata să îndure lipsuri nemaipomenite...”

„Extrem de grea și de mare răspundere era misiunea fetelor care reglementau circulația. Aceste fete erau adevărate eroine. Ele au salvat, de multe ori cu prețul vieții, mii de oameni. Pe gheața lacului explodau bombe și proiectile, suierau gloanțe și schije, dar ele rămîneau la post. Viscoale, gerul le tăia respirația și le îngheța trespătat-trespătat tot trupul, dar ele rămîneau neclintite la post. Nîgea, gheața se topea și fetele stăteau ore întregi cu picioarele înțepenite în apă, dar rămîneau la post.”

De altfel, nici nu exista altă soluție, căci altminteri mașinile, oamenii și a-

combustibil. Căci rezervele de combustibil ale armatei și ale orașului erau pe sfîrșite. Dar cineva avu o idee, anume de a se instala pe fundul lacului, la o adîncime de 12 metri, o conductă, iar pe ambele maluri niște stații de pompare. Lungimea totală a conductei era de 35 de kilometri, dintre care circa 27 sub apă. Instalarea conductei a luat sfîrșit în primăvara lui 1942. Apoi, pe fundul lacului fu instalat și un cablu electric, prin care Leningradul începu să primească curent de la hidrocentrala de pe Volhov.

De 160 de ani, pe malurile Nevei și ale Ladogăi nu mai fusese o iarnă atît de grea ca aceea din 1941—1942. În februarie acesta, în prima iarnă, „Drumul vieții” a durat 152 de zile. În acest timp, constructorii au amenajat peste 1.800 de kilometri de drumuri, pe care au fost evacuați din oraș mai bine de 500.000 de locuitori, iar un mare număr de ostași răniți au fost expediți în spitale din spatele frontului. „Drumul vieții” a făcut posibilă nu numai triplarea rației de piine a leningrădenilor, dar și crearea unui fond intangibil de 66.930 tone alimente. În total, pe Ladoga au fost transportate spre Leningrad 280.000 tone de alimente, 32.000 tone de armament și muniții, 23.000 tone de cărbune...

„Apoi toamna reintră iar în drepturile ei. Condițiile meteorologice de navigație pe Ladoga se înrăutățeau ca fiecare zi ce trecea. În cursul sezonului de navigație din 1942, timp de 55 de zile și nopți, în regiunea portului Osinoveț vîntul suflă cu o forță de gradul cinci. În timp de pace, pe o asemenea vreme nu se naviga pe agitata și perfida Ladoga — cel mai mare lac din Europa. Dar în timp de război nimic nu era imposibil. Așa încît, în ciuda furtunilor și a bombardamentelor, s-au transportat pe lac peste un milion de tone de materiale și 795.000 de oameni. „Strada principală” a Leningradului lucra cu maximă încordare, căci trebuia să înlocuiască cinci linii ferate și vreo zece șosele.

Sezonul de navigație se apropia de sfîrșit, dar transporturile pe lac continuau. Ziua se transportau materiale, iar noaptea erau evacuați în continuare copii, trupe și răniți. La 27 noiembrie 1942 a început sondarea tehnică a învelișului de gheață de pe lac. În Leningrad rămăseseră între timp numai cei care erau strict necesari. Apoi și proviziile erau incomparabil mai mari; acum Frontul leningrădean dispunea — în afară de făină, de crupe și macaroane — de rezerve de cereale, de 5000 de tone de carne și pește, de 4.000 de tone de șocolată și zahăr etc.

La 18 ianuarie 1943, blocada a fost străpunsă. În bătălia de pînă atunci trupele de pe Frontul leningrădean consumaseră 2650 de vagoane de proiectile și mine și 160 de vagoane de cartușe pentru puști și arme automate, cantități transportate în întregime pe Ladoga. Dușmanul nu izbutise să izoleze Leningradul de restul țării, nici să-i paralizaze activitatea industrială.

Prin spărtura îngustă croită de trupele sovietice în inelul blocadei, a fost construită linia ferată „Poliana-Slisselburg”. Și din clipa aceea, Leningradul a început să aibă două căi de comunicație care îl legau de restul țării: o linie ferată și drumul de mașini pe gheață.

La 23 aprilie 1943 „Drumul vieții” și-a încetat complet activitatea, rămînd însă în istoria apărării Leningradului ca unul din cele mai luminoase episoade de eroism.

I. Loman și B. Moiseev

Întăriri sosite la Leningrad în iarna 1941—1942

mente, de asistență tehnică etc. S-au construit și ateliere de reparații, centrale telefonice și telegrafice.

În noaptea de 22 noiembrie 1941, pe drumul de gheață a pornit prima coloană de mașini cu alimente pentru leningrădeni. Cu trei ore înainte de asta, șoferii a 60 de mașini se alinaseră pe mal și comandantul le spusese:

— Tovarăși, trebuie să transportăm făină la Leningrad. Gheața are numai treisprezece centimetri grosime, cea ce nu-i prea mult. Dar orașul n-are piine.

Încercătura ocupa numai o treime din capacitatea mașinilor și de fiecare camion era fixat un cablu care făcea legătura cu niște sănii pline cu diverse greutateți spre a se micșora presiunea asupra gheții. Cu toate acestea, drumul nu se sfîrșea cu bine pentru toți șoferii...

Observînd manevra, fasciștii deschiseră focul asupra drumului de gheață. Vremea deveni capricioasă. Viscoalele alterneau cu moina. Totuși traficul, deși încet, continua să sporească. La 25 decembrie 1941, locuitorii Leningradului primiră primul spor de piine. Muncitorii, inginerii și tehnicienii începură să capete 350 de grame iar funcționarii și membrii de familie cîte 200. Curînd, rația mai crescuse puțin.

Pînă atunci, gheața întărită a Ladogăi fusese străbătută de circa 3000 de mașini. La 5 ianuarie 1942, Consiliul militar al frontului adresă o scrisoare conducătorilor de mașini, comandanților, comisarilor — pe scurt întregului activ al drumului de gheață, în care spunea:

„Alimentele s-ar fi putut prăvăli în adînc prin crăpăturile gheții. Lucrul cel mai greu în munca lor era totuși acela de a face ca mașinile să treacă exact pe punțile așezate peste crăpături. Greu, pentru că șoferii, epuizați, adormeau deseori pe drum. Misiunea agenților de circulație era de a-i trezi, întreprindere dificilă și primejdioasă, căci puteau nimeri sub mașini.”

Drumul de gheață era alcătuit din cinci trasee: două pentru transportul alimentelor, unul pentru armament și muniții, un altul pentru materiale tehnice și articole necesare serviciului de intențență și, în sfîrșit, ultimul pentru piese de rezervă. După scurt timp se mai inaugură însă și un alt traseu — pentru transportul de cărbuni. Traseele se aflau la o distanță de 200—300 metri unul de altul. Cel mai primejdios era kilometrul 9, străbătut de o fisură mare și de sloiuri de gheață, în jurul cărora trebuiau construite căi de acces. Iar fasciștii aleseseră tocmai acest sector ca principal obiectiv al artileriei lor.

Oamenii de pe traseu dădeau o dublă bătălie: pentru sporirea numărului de curse și pentru economii maxime de

Începînd din numărul viitor publicăm:

„O mie de inimi deschise”, jurnalul unui chirurg sovietic, de prof. dr. Nikolai Amosov.

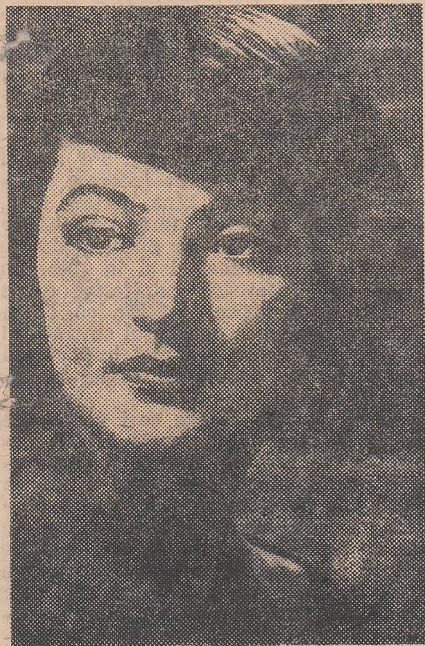
PORTRET COLECTIV

Două „familii
domnitoare“

Cinematografia gruzină, care a împlinit jumătate de secol de existență, are două mari „familii domnitoare“ al căror nume este inseparabil legat de evoluția și succesele ei: Ciaureli și Șenghelaia. Dar și una și alta au venit în contact cu filmul absolut întâmplător. Istoria comuniunii reprezentanților acestor familii cu cea de a șaptea artă este un adevărat carusel al întâmplărilor.

Mihail Ciaureli, întemeietorul cinematografic al primei familii, este unul dintre cei mai cunoscuți regizori gruzini. Dar la început a fost actor. Iar și mai înainte, pictor și sculptor. Într-o zi, în 1921, când făcea încă artă plastică, un regizor l-a invitat la o probă pentru filmul „Taci, tristețe, taci“. Tânărul îl diviniza pe actorul Ivan Mozjuhin și s-a și văzut — de ce nu? — mergând pe urmele idolului său. Dar după ce a jucat în câteva filme mute, a trecut de partea cealaltă a aparatului, adoptând definitiv regia.

După doi ani, în 1923, cinematograful gruzin a descoperit o altă viitoare stea a sa: pe Nato Vacinadze. Se căuta cu febrilitate interpreta principală pentru filmul „Paricid“, când administratorul studioului a văzut în vitrina unui fotograf poza unei fete de o rară frumusețe. Depistarea frumoasei n-a fost simplă: fata locuia într-un sat îndepărtat din Kahetia. De acolo a fost luată pe sus și distribuită dintr-o dată în două filme, în rolul principal, deși nu avea nici o pregătire. Așa a venit în cinematogra-

Ariadna Șenghelaia, cunoscută spectatorilor noștri din multe filme (printre care „Brățara cu granate“)

fie nu numai frumoasa ei și foarte talentata actriță Nato Vacinadze. Pentru a preîntîmpina nedumerirea spectatorilor, vom anticipa și vom spune că Nato Vacinadze a devenit soția lui Nikolai Șenghelaia, capul celei de a doua familii domnitoare.

Nikolai Șenghelaia era poet. Într-o zi, în 1925, regizorul Kote Mardjanșvili a văzut un tânăr brunet, focos, cu o dantură superbă, recitîndu-și propriile versuri. N-a stat pe gânduri și l-a invitat la o probă. Dar tânărul a preferat regia. A lucrat ca asistent al lui Mardjanșvili la filmul „Înainte de furtună“, iar în 1926 a ieșit pe ecrane

primul lui film independent, „Eliso“. Rolul principal era deținut de Kira Andronikașvili, sora Natei Vacinadze.

Așa și-a făcut debutul prima generație, aceea a întemeietorilor.

În toamna anului 1956, o fată timidă trecea pragul Institutului de artă cinematografică din Moscova. Părinții ei, regizorul Mihail Ciaureli și marea tragediană Veriko Andjaparidze nu erau convingși de aptitudinile artistice ale fiicei lor și de aceea au trimis-o unor buni prieteni — celebrul cuplu de actori-pedagogi Boris Bibikov și Olga Pijova — să o examineze cu toată severitatea și să-și spună părerea fără menajamente. Sofiko Ciaureli (interpreta „Baladei din Hevsursk“) a trecut examenul „fără menajamente“ și chiar în primul an de studenție, la Festivalul unional, a obținut premiul de interpretare pentru rolul adolescentei Tițino din filmul „Curtea noastră“. Partenerul ei era fiul mezin al lui Nikolai Șenghelaia și Nato Vacinadze — Gheorghii. Curînd Sofiko și Gheorghii s-au căsătorit. Cam tot pe atunci s-a însurat și Eldar Șenghelaia, tânăr regizor, cu colega cumnatei sale, Ariadna Șpring-Șenghelaia. Ambii frați Șenghelaia au devenit regizori.

Și cei doi fii ai lui Mihail Ciaureli — Otar și Ramaz — au moștenit profesia părintelui. Au îmbrățișat anume cinematograful documentar.

Dar „caruselul“ întâmplărilor nu se oprește aici. Într-o bună zi, spre uimirea tatălui său, inginer, Gheorghii Danelia, nepotul lui Veriko Andjaparidze și al lui Mihail Ciaureli, s-a lăsat de arhitectură, în care se afirmase frumos, și s-a apucat de regia de film. Influența mamei sale, regizoarea Mery Andjaparidze, a matusii și a unchiului se dovedise mai puternică. Urmarea o cunoaștem: „Serioja“, „Pășesc prin Moscova“ ș.a.

Pe arborii celor două familii, care și-au unit coroana, cresc ramuri noi. Veriko Andjaparidze și Mihail Ciaureli au nepoți, Nato Vacinadze și Nikolai Șenghelaia, care au murit în plină forță creatoare, de asemenea. A treia generație va continua fără îndoială tradiția familiei, născută întâmplător, dar slujită cu mare rafinament artistic și un devotament exemplar.

CINEMA

„Mosfilm“
în anul jubiliar

Programul studioului „Mosfilm“ pentru anul jubileului Revoluției din Octombrie este foarte bogat.

Printre cele peste treizeci de filme care se află în lucru, un loc important îl ocupă filmele istorico-revoluționare. În această categorie intră tragedia popular-eroică „Torentul de fier“, realizată de Efim Dzigan după romanul cu același nume al lui Serafimovici, „Șase iulie“, după piesa lui Mihail Șatrov (scenariul scris chiar de autor), la care lucrează regizorul Iuri Ciuliukin, „Nikolai Bauman“ — regia I. Tumanov.

Vitejiei poporului sovietic în anii celui de al doilea război mondial îi sint consacrate „Nimeni nu se naște soldat“ — partea a doua a trilogiei despre război concepută de regizorul Alexandr Stolper și scriitorul Konstantin Simonov, „Primăvara pe Oder“, după romanul lui E. Kazakevici, „Doctor Vera“, după romanul lui Boris Polevoi, „Scut și spadă“, după romanul lui Vadim Kojevnikov.

În afară de ecranizări, din aceeași categorie trebuie amintit filmul „Împărăția femeilor“ — biografia unei țărănci ruse devenită președintă de colhoz. Eroina acestei opere are un prototip real, pe Tatiana Diacenko, femeie energică și inimoasă, al cărei exemplu a inspirat scriitorului Iuri Naghibin un scenariu despre cumplitele timpuri ale ocupației fasciste și despre primele luni grele de renaștere a economiei sovietice.

Evident, din ansamblul producției studioului „Mosfilm“ nu lipsese nici comedii și filmele pentru copii. Spectatorii vor vedea în cursul acestui an „Despre minuni“, film realizat de Vladimir Monahov pe motivele cărții Galinei Nikolaeva, „Povestirile babei Vasilisa despre minuni“, „Prizoniera din Caucaz“, „Răzbnătorii“, „Aumădoare-66“ și altele.

În sfîrșit, dintre coproducții cităm: „Salvați sufletele noastre“ — despre tragica expediție a generalului Umberto Nobile la Polul Nord și „Nodul gordian“ — realizate împreună cu cineasți italieni; „Internaționalistii“, colaborare sovieto-maghiară; „Primul curier“ și „Scinteia“, coproducții sovieto-bulgare.

La Teatrul de comedie muzicală din Volgograd a avut loc premiera baletului „Crăiasa zăpezii“ de Vitali Berenkov, pe motivele cunoscutului basm al lui Andersen. În fotografia noastră: Scenă din spectacol, cu interpreta principală Galina Bulkun în centru

MUZICĂ

Școala lui Oistrach

În 1935, apreciînd talentul, seriozitatea și puterea de muncă a tînărului violonist David Oistrach, directorul Conservatorului din Moscova i-a oferit catedra de vioară.

Școala violonistică creată atunci de Oistrach a crescut treptat, o dată cu creșterea măiestriei interpretative a conducătorului ei. Acum ea se bucură de autoritate și de popularitate nu numai în Uniunea Sovietică ci și peste hotarele ei.

Marea armată a elevilor lui Oistrach cuprinde 40 de laureați ai unor concursuri unionale și internaționale, dintre care 15 deținători ai premiului I. Concuranța pentru admiterea în clasa lui Oistrach și la aspirantură este întotdeauna mare. Tineri muzicieni din multe țări vin să se perfecționeze sub conducerea minunatului interpret și pedagog, plin de exigență și delicatețe. Căci nu-i ușor să fii elevul lui Oistrach. Dar în schimb, după ce termină școala, absolvenții cunosc toate secretele viorii și profunzimile muzicii.

Spiritul de răspundere al lui Oistrach față de elevii săi este proverbial. Un celebru violonist belgian l-a întrebat odată dacă are emoții înainte de concert.

— Sigur! — i-a răspuns Oistrach. Și mai ales înaintea concertelor pe care le susțin la Moscova, în special în Sala mare a Conservatorului.

— De ce?

— În primul rînd, pentru că publicul moscovit este foarte exigent și mă cunoaște de la primii mei pași. În al doilea rînd, pentru că la concertele din Moscova asistă întotdeauna și elevii de ai mei.

TEATRU

„Volokolamsk-
Moscova“

Cunoscuta carte a lui Alexandr Bek, „Șoseaua Volokolamskului“ (tradusă și în românește), care oglindește primele luni de război și înfrîngerea armatei germane în bătălia pentru Moscova, a trecut rampa. Ea a fost dramatizată și pusă în scenă la Teatrul Central al Armatei Sovietice din Moscova de regizorul N. Mokin.

Spectacolul a căpătat un personaj nou, Ziaristul, care, în numele autorului, reinvie istoria luptei istovitoare, îndelungate, pe care ostașii sovietici au purtat-o acum un sfert de secol pentru a apăra Moscova. În perspectiva timpului care a trecut, multe întâmplări și situații de atunci și-au limpezit semnificația, au căpătat adîncime. Este cazul celor doi comandanți — Panfilov și Momîș-Uli și a pozițiilor lor diferite, dintre care una a fost confirmată, iar cealaltă a fost învinsă de însuși cursul evenimentelor. Și Panfilov și Momîș-Uli sînt viteji, își iubesc patria și își cunosc datoria. Dar pe cînd Momîș-Uli își convingea ostașii că nu există

onoare mai mare decît să mori pentru țară, generalul Panfilov îi învăța că în război poate muri oricine, dar pe dușman îl înving numai cei vii. Și și-a condus regimentele în atac, ca să trăiască și să învingă.

Figura generalului Panfilov domină spectacolul. El este sufletul unităților militare de sub comanda sa, intruchimarea înțelepciunii și a conștiinței ostașului sovietic, a modestiei, generozității și omeniei.

ANIVERSĂRI

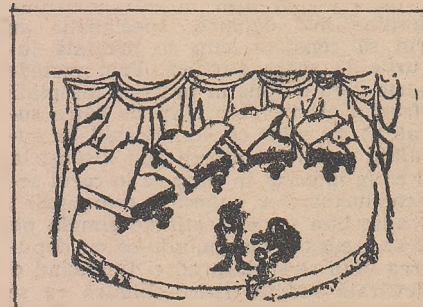
Trei decenii
de aplauze

Ansamblul de dansuri populare al U.R.S.S., condus de Igor Moiseev, a împlinit treizeci de ani. Este o dată pe care o sărbătoresc toți iubitorii de frumos, cărora cunoscuta formație le-a dăruit clipe de înalte satisfacții estetice.

Astăzi, ansamblul Moiseev — cum i se spune în mod curent, ca o supremă recunoaștere a meritelor conducătorului său — este unul dintre cele mai strălucite colective coregrafice sovietice. El e tot atît de bine cunoscut în lume ca celebrul balet clasic rus. Autoritatea de care se bucură în materie de coregrafie populară este indiscutabilă și imensă. Ansamblul are azi zeci de frați mai mici, în aproape toate republicile U.R.S.S. Igor Moiseev și artiștii lui au străbătut în lung și în lat Uniunea Sovietică și au fost oaspeți doriți în foarte multe țări din Europa, Asia, cele două Americi, Africa.

Moiseeviștii au de mult spectatori lor, care urmăresc cu atenție viața ansamblului, noile lui repertorii, întotdeauna bogate și interesante. Nu există pe lume popor ale cărui dansuri să nu fi fost executate de artiștii lui Moiseev, adevărați virtuozii ai dansului. Dar, mai mult decît atît, dansurile lor îmbină lirismul cu umorul, grația cu temperamentul, tradițiile seculare cu spiritul modern.

În cele trei decenii care au trecut de la înființarea ansamblului, s-au succedat cîteva generații de artiști. Dar ansamblul a rămas mereu fidel tradițiilor sale. Alături de veteranii Lev Golovanov, Irina Koneva, Nina Kuznețova, Zinaida Mikoian, Nelli Bondarenko, dansează azi foarte tinerii Nina Bobrova, Natalia Malunova, Iuri Zametnin, Rudik Hodjoian, Viktor Ulianov și noua stea a ansamblului, Olga Moiseeva, fiica lui Igor Moiseev.

— Și acum, maestrul ne va oferi un simfonic la patru pianouri...

arta

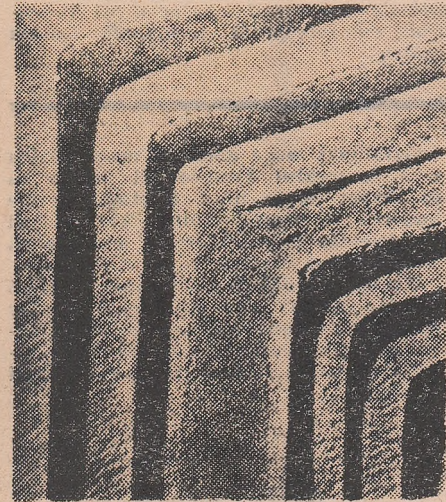
a

FIZICĂ

Suprafețele, un domeniu cu multe necunoscute

În lume nu există corpuri perfect netede. Oricât am spăla și freca un obiect, el rămâne acoperit cu o peliculă infinițezimală de substanță străină. Această constatare, care pare un paradox la prima vedere, stă la baza unei noi ramuri științifice, numită știința suprafețelor.

Ce este o suprafață? Luând un corp solid și spărgându-l, se nasc două sau mai multe suprafețe. Moleculele ori atomii care ies la iveală cu acest prilej se află în cu totul altă situație decât erau în interiorul corpului. Într-o rețea cristalină — starea solidă cea mai

Un cadru de poartă sculptat în piatră? Nu! E suprafața unei plăci de argint mărită de 20.000 de ori.

obișnuită — atomul este înconjurat de opt frați și fiecare din aceștia exercită asupra-i o anumită forță, pentru a-l ține pe loc. Când ajunge la suprafață, însă, nu-și mai păstrează legăturile decât cu șase sau patru din ei, ceea ce înseamnă că, la scara atomică, o suprafață nouă dispune de miliarde de brațe libere — de natură electrică — gata să apuce moleculele care se plimbă în mediul înconjurător. Fenomenul se prezintă astfel: antenați de energia lor de mișcare, electronii atomilor de la periferie se îndreaptă spre exterior, de parcă ar vrea să iasă din corpul solid. Prin această manevră, ei creează în urma lor o zonă electric pozitivă care-i reține. Pe proaspăta suprafață se naște deci un potențial negativ și imediat sub ea unul pozitiv. E ușor de înțeles că moleculele polare din jur (molecule în care centrele sarcinilor pozitive și negative se găsesc în două puncte diferite) vor fi atrase de primul și se vor fixa pe suprafață extraordinar de repede dacă corpul este expus la aer, dat fiind că un atom superficial e izbit de un miliard de ori pe secundă de moleculele aflate în atmosferă la presiunea obișnuită. Acest fenomen, numit de specialiști adsorbție, duce la neutralizarea potențialului electric, adică la dispariția activității chimice a suprafeței.

Adsorbția explică și de ce nu putem reconstitui un corp alipind bucățile în care s-a spart. E limpede că după ce a fost neutralizată, o suprafață nu mai e în stare să restabilească legăturile pe care le aveau atomii atunci când se aflau în interiorul corpului.

Cum arată o suprafață privită la microscopul electronic? Mărită de câteva sute de mii de ori, ea nu mai apare plană, ci plină de defecte, ca un pavaj prost. Nici măcar clivarea de-a lungul planurilor cristaline nu dă suprafețe perfect uniforme. Acest fenomen este foarte important, deoarece condiționează adsorbția, moleculele căutând să se plaseze mai întâi în infractuozități. Mergând mai departe, specialiștii au vrut să constate cum se prezintă lucrurile la scara atomică. Prin metode foarte greu de pus în practică (de pildă difracția electronilor lenți de către suprafețe) au aflat că, în ultravid, la suprafața metalelor atomii sînt dispuși la fel ca în interior, în timp ce în cazul semiconductorilor suferă o rearanjare; că adsorbția nu este atât de simplă pe cât se credea, neasemundu-se cu depunerea unui strat de praf, ci implicând o adevărată reacție fizico-chimică ce se produce după legi precise și parțial încă necunoscute și modifică rețeaua atomică.

Știința suprafețelor a găsit o explicație pentru două fenomene extrem de importante: cataliza și coroziunea. Prima este unul din stâlpii de bază ai

chimiei moderne. De ce declanșează însă, unele corpuri reacții care nu se produc în lipsa lor? Mult timp această constatare empirică a pluit în mister. Astăzi, chiar dacă unele detalii nu sînt încă lămurite, se știe că cataliza e un proces pur superficial. Tocmai de aceea catalizatorii se folosesc în forme care oferă suprafețe cât mai mari cu puțință: praf, granule ori plăci extrem de fine. Care e mecanismul ei? În mod normal, moleculele de azot și de hidrogen nu reacționează în faza gazoasă dat fiindcă structurile lor moleculare își păzesc prea bine atomii. Dar cele dinții sînt adsorbite pe o suprafață de fier încălzit, tinzind să înlocuiască celelalte molecule fixate pe metal. Legăturile care sudau cei doi atomi de azot în moleculă sînt mobilizate atunci în favoarea atomilor de fier și forțele coeziunii moleculare scad atât de mult că hidrogenul reușește să fure unul din atomii de azot și să formeze amoniacul NH₃. La sfîrșitul reacției, catalizatorul, care nu a avut decât rolul de a adsorbi unul din elemente, se regăsește intact.

În ce privește coroziunea, deocamdată se știe că substanța atacatoare este întii adsorbită și că după aceea se produce o difuziune după procese încă incomplet cunoscute.

Tot la suprafață trebuie căutată soluția multor probleme tehnice. Nu s-ar putea revoluționa sudura activînd suficient două suprafețe pentru ca ele să se fixeze una de alta fără intermediul unui corp străin? Tehnicile de sudură în vid, descoperite o dată cu astronautica, sînt poate un prim pas interesant în această direcție.

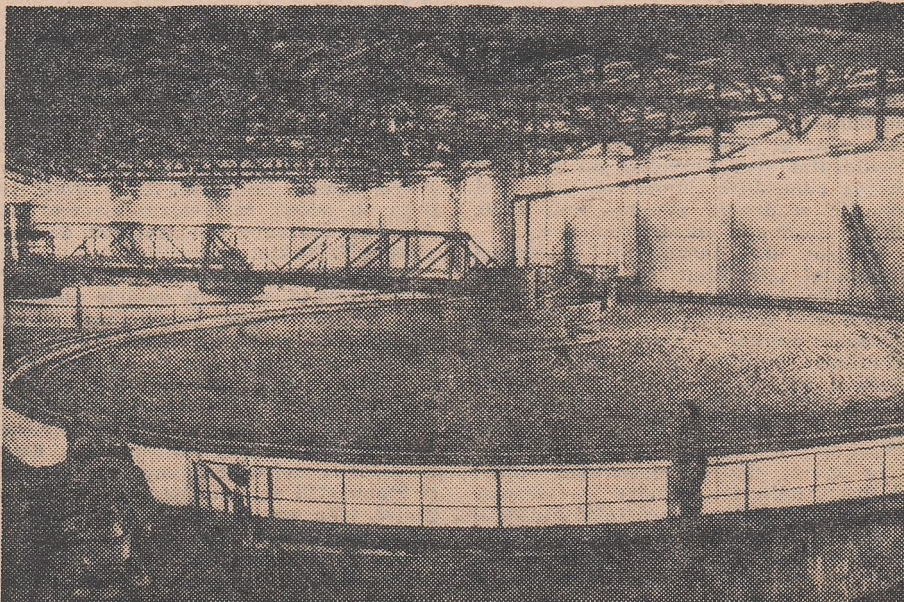
În lipsa adsorbției, mecanica ar fi rămas o știință teoretică, primul și cel mai important lubrefiant fiind stratul de gaz adsorbit de elementele unui sistem în mișcare. Rămîne, însă, de văzut de ce unele cupluri se rotesc, pe cînd altele se gripează, o dată cu astronautica, sînt poate un prim pas interesant în această direcție.

În sfîrșit, fenomenele electrice de suprafață capătă o deosebită importanță în electronica miniaturizată, unde modificarea caracteristicilor pe o grosime de un micron poate fi dezastruoasă. În loc să lupte însă împotriva acestui efect, unii electroniști s-au gîndit să-l folosească și, în loc să neutralizeze sarcina superficială a corpurilor solide, s-au servit de variațiile ei pentru a modula curentul amplificator. Deși preocupăți mai cu seamă de efectele electrice, acești specialiști trebuie totuși să cunoască fenomenele de suprafață pentru a putea dezvolta electronica în strat subțire.

CHIMIE

Cele două fețe ale fosforului

Cînd acum trei sute de ani alchimistul Brandt din Hamburg a descoperit

Prelucrarea fosforitului la combinatul din Ural

întimplător o substanță luminoasă a crezut că se afla în pragul unei mari descoperiri. Dar „piatra filozofală“ descoperită de el, care în realitate era fosforul, nu l-a ajutat să rămînă veșnic tînăr, nici nu i-a asigurat măcar o bogăție fabuloasă. După o sută de ani, însă, elementul purtător de lumină a început să-și arate adevărata față.

Astăzi, împărăția fosforului este de necuprins. Compușii lui sînt răspîndiți în lumea anorganică și în toate organismele — de la scheletele animalelor preistorice pînă la tulpina plăpîndului firicel de grîu. Rolul lor în natură, medicină, tehnică, agricultură este extrem de important. Dar nu intenționăm să amintim de toate însușirile lui, ci numai de unele, mai noi.

Fosforul este, trebuie s-o spunem, un element cu două fețe. El poate să omoare omul, dar tot el îi dăruiește și viața. Spre sfîrșitul celui de al doilea război mondial ostașii sovietici au descoperit într-un mare depozit de lângă Berlin uriașe rezerve de substanțe toxice. Unele, cu conținut de fosfor, erau foarte nocive. Și acum cealaltă față a elementului. În orașul sovietic Kazan s-au fabricat din fosfor preparate menite să reducă tensiunea intraoculară în glaucom. Și încă un exemplu. Un grup de cercetători, îndrumat de acad. Martin Kabacnik, a sintetizat un preparat numit fosficin pe care îl folosește cu succes împotriva intoxicațiilor cu plumb și beriliu, spre a elimina aceste otrăvuri chiar și din țesutul osos. Se știe că pînă acum medicii erau neputincioși în fața unui dușman atât de primejdios care este beriliul. Acum, fosficinul poate nu numai să vindece, ci și să prevină intoxicațiile.

Cum acționează fosficinul? Chimiiștii au stabilit că, împreună cu metalele, el formează un complex stabil, se caracterizează printr-o selectivitate excepțională, nu este toxic, se dizolvă ușor în apă și pătrunde cu ușurință în țesuturile moi și osoase. Și au numit acest gen de substanțe complexe oane. Folosindu-le, medicii nădăjduiesc să poată lupta și cu boala radiatiilor. Dar complexoanele fosforice își găsesc utilizarea nu numai în medicină, ci și în tehnică.

În energetică, metalurgie, minerit complexoanele pot îndeplini în mare aceeași funcții ca și în organismele vii. Pot, cu alte cuvinte, să separe metale înrudite ca proprietăți și comportament chimic, să le extragă din minereu; înainte, aceste procese erau foarte complicate și cereau un volum mare de muncă. Și tot aceleași complexoane fosforice sînt de neprețuit în protejarea cazanelor contra depunerilor. Ele acoperă suprafața cazanelor cu o peliculă protectoare, foarte rezistentă la temperaturi înalte, după cum pot proteja și prelungi și viața conductelor.

Nu de mult, fosforul a pătruns și în producția de mase plastice. Și oricît de paradoxal ne-ar părea acest lucru, elementul care se aprinde cu atîta ușurință conferă țesăturilor și altor produse din material plastic tocmai rezistență la foc. Este o însușire foarte prețioasă pentru materialele plastice spongioase folosite ca termoizolatoare în aviație și alte genuri de transport.

În sfîrșit, nu putem trece, evident, cu vederea peste foloasele care le aduce fosforul în agricultură. Colectivul de care am pomenit mai sus a realizat un insecticid care nu e de fel toxic nici pentru om, nici pentru animale. „M-81“ este, însă, în schimb foarte eficace. Numai 400 de grame din acest preparat protejează împotriva dăunătorilor un hectar de bumbac sau de livadă. În același timp, el poate servi și la mecanizarea muncilor agricole. Stropite cu preparatul „M-81“, plantațiile de bumbac își leapădă frunzele și combinele pot culege mai ușor capsulele.

Știința

PROIECTE

Ascensoare pentru Cosmos

În iulie 1960, ziarul „Komsomolskaja Pravda“, urmat la scurt interval de alte publicații sovietice, a descris în coloanele sale proiectul unui... ascensor cosmic. Era o idee a tînărului savant leningrădean Iuri Arțutanov. Pe atunci proiectul, deși a stîrnit interes, nu a fost înțeles prea bine. Acum, însă, el constituie obiectul unor pasionante dezbateri nu numai în publicațiile de specialitate sovietice, ci și în cele din străinătate. Interesul manifestat e cît se poate de justificat dat fiindcă, de la Țiolkovski încoace, proiectul savantului sovietic marchează cea mai importantă descoperire în domeniul teoriei transporturilor spațiale.

Dar să vedem despre ce-i vorba. Se știe că printre numeroase orbite circumterestre posibile există și așa numita orbită staționară, care trece la 36.000 km de Pămînt. La această altitudine durata unei revoluții complete este de aproximativ 24 de ore, cu alte cuvinte coincide cu perioada de rotație a Terrei în jurul propriei axe. Acesta este și motivul pentru care un satelit artificial plasat la altitudinea amintită, deasupra Ecuatorului, pare imobil. Ținînd seamă de aceste considerente, tînărul savant sovietic s-a întrebat dacă n-ar fi posibilă folosirea unui astfel de satelit ca punct de sprijin și „legarea“ lui de Pămînt printr-un cablu vertical, prin mijlocirea căruia omul să poată pătrunde în Cosmos. Faptul că Pămîntul și satelitul s-ar deplasa cu o viteză considerabilă n-ar constitui nici un impediment, dacă ținem seama că transbordarea între două trenuri care circulă paralel și cu aceeași viteză a fost de mult realizată.

Cum se prezintă, însă, lucrurile în spațiul cosmic? Asupra „Lunei artificiale“ acționează două forțe, în primul rînd greutatea, adică atracția terestră și în al doilea rînd forța centrifugă care, la înălțimea de 36.000 km, se echilibrează cu prima. Dar dacă de la satelit s-ar lansa vertical în sus și în jos extremitățile unui cablu? Conform legilor mecanicii cerești, în indiferent care punct situat deasupra satelitului forța centrifugă va fi superioară atracției, ceea ce va face cablul să se orienteze în sus — și invers în partea inferioară. În oricare punct al acestui din urmă sector, datorită atracției, cablul se va întinde deci spre Pămînt. O dată ajuns aci, el va putea fi fixat și înzestrat cu un ascensor care să asigure legătura cu satelitul. Ascensorul, de o construcție specială, ar putea transporta astfel în Cosmos oameni și provizii, fără să fie nevoie să se recurgă la costisitoarele rachete.

S-ar părea că din punct de vedere teoretic totul ar fi în ordine. Dar practic? Prima problemă care se ridică este aceea a rezistenței cablului „agățat“ în cer și care ar urma să sufere o tensiune considerabilă, deoarece n-ar trebui să suporte numai propria greutate ci și aceea a cabinei ascensorului, a mecanismelor și a încărcăturii transportate. Calculele dovedesc, însă, că aceasta nu e o problemă prea greu de rezolvat deoarece forța centrifugă, opunîndu-se forței de atracție, va micșora considerabil greutatea încărcăturii.

T

OCEANOGRAFIE

Dincolo
de împărăția lui Neptun

Hărțile submarine întocmite în ultimul timp arată că relieful submarin este foarte accidentat, denivelările (adâncimea văilor și altitudinea munților) fiind mult mai importante decât pe uscat. Privite din fundul apelor, continentele apar ca niște uriașe blocuri de granit, cu pereții abrupti, uneori străbătute de canioane impresionante, ca acela care pornește din portul New York și, la 100 km de coastă, atinge 2 400 m adâncime. Formarea acestui canion a debutat printr-o întâmplare surprinzătoare. În 1929, 12 cabluri telegrafice transatlantice, instalate paralel, dar la mulți kilometri distanță, s-au rupt unul după altul într-un răstimp de 13 ore. Rupturile s-au produs în apele adânci, dincolo de platforma Terrei Nova, prima survenind după un cutremur local. Oceanologii au găsit explicația fenomenului abia după 23 de ani. În adâncuri se produsese o catastrofă neștiută. O masă de roci, nisip și ml, smulsă litoralului de către valuri și depusă la limita platoului continental fusese zgâlțâită de un cutremur și se pusese în mișcare. Cu 80 km pe oră, această masă se rostogolise pe povârniș pînă în fundul oceanului, rupind pe rînd cablurile. Pînă atunci nimeni nu bănuise amploarea și

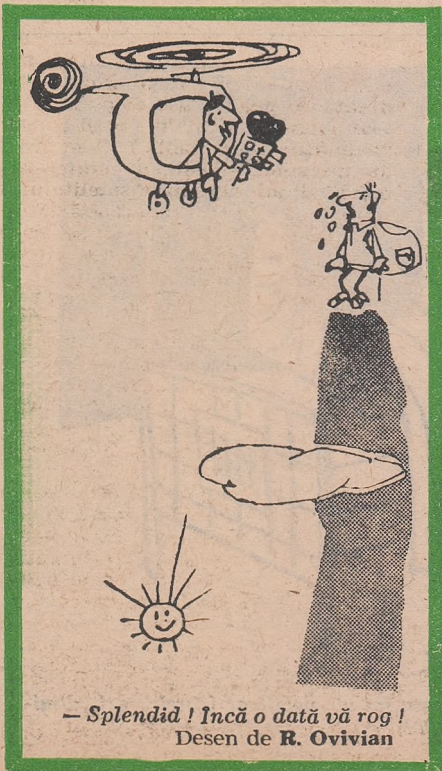
poate, se dilată și se ridică vertical spre fundul mărilor. Ajunse sub scoarță, ele se răspindesc orizontal și cedează căldura. Răcindu-se, devin mai dense, cad înapoi și se încălzesc din nou, repetînd ciclul. În felul acesta ar lua naștere un fel de mișcare giratorie extrem de lentă în mantie care, deplasîndu-se, ar antrenat scoarța. Mulți geologi sînt de părere că, atunci cînd curentul ascendent se separă în curenți orizontali opuși, el exercită o tracțiune suficient de puternică pentru a explica originea faliei. După părerea lor, această forță a dislocat continentele, le-a despărțit cu încetul în cursul erelor geologice și continuă încă să le depărteze imperceptibil unul de celălalt.

Aceiași curenți de convecție ar explica și de ce stratul sedimentar de pe fundul oceanelor e atât de subțire, ba chiar inexistent pe alocuri. Deși din cei 30 de kilometri cubi de aluviuni descărcate anual de fluvii în oceane, multe se dizolvă sau se dezintegrează, iar particulele-fantomă de argilă care mai persistă se depun într-un strat de abia 1 mm în o mie de ani, de la formarea oceanelor acest strat ar fi trebuit să atingă totuși 3 km grosime. Unde au dispărut sedimentele? Se pare că, sub influența curenților de convecție, sedimentele sînt readuse la picioarele continentelor ca pe o bandă transportoare. Cum se face că nu se adună însă acolo? Poate pentru că dispar în gropile abisale. După unii, acestea s-ar forma în punctele unde curenții de convecție o pornesc în jos, antrenînd pînă sub continente o parte din scoarța terestră împreună cu sedimentele oceanice. La acele adâncimi, temperatura e destul de mare pentru a topi sedimentele și a le recristaliza în roci granitice. Astfel, datorită curenților de convecție, continentele și-ar reinnoi la infinit materialele care le sînt răpite prin eroziune.

Apoi, și acesta e esențialul, efortul de tracțiune nu va fi uniform în toate punctele cablului, el crescînd pe măsură ce se va apropia de satelitul imobil. În afară de aceasta, cablul ar urma să aibă secțiuni variabile, foarte fine la suprafața Pămîntului și cu maximum de diametru la punctul de fixare cu satelitul, deasupra căruia va continua să se subțieze.

Pentru ca transportul să fie regulat și intensiv, Iuri Arțutanov preconizează un cablu întărit cu mai multe straturi de materiale rezistente ce va avea astfel, la o lungime de 50 000 km, o masă totală de numai 900 tone. Asemenea materiale au și fost puse la punct în laboratoare. Ascensorul ar mai trebui, însă, să dispună și de o „contragreutate” de 1000 tone, reprezentată de un al doilea cablu lansat deasupra satelitelui, destinat să creeze o tracțiune spre sus. Cu alte cuvinte ar trebui lansate în prealabil în spațiul cosmic aproximativ 2000 de tone de material, lucru absolut realizabil cu ajutorul rachetelor. Sursa de energie cerută de acționarea ascensorului cosmic n-ar trebui să funcționeze decât în sectorul „inferior” al parcurului, cu alte cuvinte de la Pămînt și pînă la satelit, deoarece dincolo de el intervine, așa cum am mai arătat, forța centrifugă, care va mișca singură încărcătura. Aceasta ar însemna un mare avantaj pentru zborurile spațiale deoarece, la altitudinea de 47.000 km, cabina ascensorului ar atinge a doua viteză cosmică și și-ar putea continua zborul fără să apeleze la combustibil. Platforma superioară a ascensorului ceresc ar urma să fie stabilită la această altitudine și chiar mai sus și eventual rachetele ar putea să-și ia zborul de pe ea spre alte planete.

În ce privește capacitatea de transport a ascensorului, ea ar fi nelimitată. La o viteză probabilă de 1 000 km/h, traficul ar putea atinge 500 de tone pe oră sau 12.000 de tone zilnic. Evident, în fața îndrăznețului proiect al savantului sovietic se ridică numeroase greutăți, dar un grup de entuziaști cercetători lucrează intens pentru a găsi cele mai potrivite soluții.

— Splendid ! Încă o dată vă rog !
Desen de R. Oviaian

— N-ai putea să-mi îndici drumul spre țarm ?

forța unor asemenea avalanșe fluide, considerate niște simpli curenți. Geologii afirmă că procesul s-a repetat de nenumărate ori, săpînd astfel pe rînd marile canioane din abisuri.

Un alt gen de formațiuni aflate la mii de metri de suprafața apei sînt cîmpiile abisale, care se întind uneori pe cîteva sute de kilometri și din care se mai întîmplă să răsară cîte un arhipelag. Cîmpiile abisale reprezintă chiar fundul oceanelor, domnia întunericului.

La marginile văilor abisale, în preajma soclului continental, se întîlnesc însă și niște prăpastii de origină necunoscută încă : gropi oceanice largi de vreo 30 km și lungi de cîteva sute, cu pereții drepte, fundul plat și adîncimea de 7—8 km. Cea mai adîncă prăpastie cunoscută pînă azi, în groapa din Insulele Mariene, are aproape 11 km.

În mijlocul Oceanului Atlantic, dincolo de cîmpiile abisale, s-a descoperit în 1873 o uriașă regiune muntoasă, numită dorsala mediană subatlantică. Mai tîrziu, s-a văzut însă că ea e doar o bucată din cel mai lung lanț muntos al globului, care traversează Atlanticul de la nord la sud, se strecoară printre Africa și Antarctica, urcă puțin în Oceanul Indian, apoi înconjoară Australia pe la sud, trece în Pacific și ajunge pînă în dreptul Californiei. Această centură muntoasă de 64 000 de kilometri rămîne deocamdată o enigmă geologică. A surprins mult faptul că este despicată în două de o falie longitudinală, cu o adîncime de 1 800 m și o lățime de 13—50 km. În Atlantic, unde a fost studiată mai bine, conturul ei urmează pe cel al coastei continentului opus, sugerînd că aci s-au rupt și s-au despărțit continentele. Punîndu-se întrebarea : ce forță a putut deplasa asemenea mase, s-a emis o ipoteză atrăgătoare în urma descoperirii unor temperaturi anormal de ridicate în dorsala mediană atlantică și falia ei. Căldura care provine din mantie și filtrează prin scoarță ar putea fi transportată încet de către curenții de convecție produși în interiorul fierbinte al globului. Unele materiale din profunde zone ale mantiei, care ating temperaturi foarte înalte datorită radioactivității,

NOUTĂȚI

Fulgerul și...
grăsimile

Cititorii publicațiilor de popularizare a științei îl cunosc sub numele de fulger domesticit ; fizicienii îl definesc, mai corect, drept efect electrohidraulic. Căci e un fenomen care apare atunci cînd într-o masă lichidă se produc în mod artificial impulsuri electrice de mare intensitate. Curentul acestor „fulgere” formează un lanț continuu de presiuni (de foarte scurtă durată) de forță a sute de mii de atmosfere. Această forță poate distruge legăturile care unesc între ele moleculele din materie.

Cunoscut de mai multă vreme sub aspect teoretic, efectul electrohidraulic începe a fi utilizat acum, cu rezultate spectaculoase, în industria cărnii și laptelui. La Institutul de tehnologie din Moscova a fost înființat primul laborator specializat „în studiul metodelor fizice de prelucrare a produselor alimentare”. Rezultatele pe care le dobîndesc cercetătorii sînt utilizate, uneori după foarte scurt timp, în industrie. În felul acesta s-a ajuns, în unele cazuri, la economii sensibile, iar în altele la reduceri importante ale timpului de prelucrare a unor produse.

Iată două exemple. Să începem cu unul care privește economiile. Oasele neutilizate în industria cărnii conțin grăsimi de mare valoare nutritivă și alte substanțe ce pot furniza gelatină și produse liante. În Statele Unite, prin cele mai moderne metode folosite pînă acum, nu se ajunge decât la extragerea unei treimi din aceste rezerve utile ale oaselor. Laboratorul moscovit (condus de profesorii I. Rogov și A. Gorbatov și îndrumat de șeful catedrei de Procese și Utilaje ale industriei cărnii și laptelui, prof. Nikolai Feodorov) a pus la punct un aparat care utilizează efectul electrohidraulic și reduce la zero cantitățile de reziduri folosite rămase în oase după prelucrarea cărnii. Oasele sînt sfărîmate și prin amestecul astfel obținut e trecut „fulgerul”. Acesta distruge legăturile intermoleculare și eliberează toate celele grase, care sînt absor-

bite de un flux continuu de apă, de unde sînt apoi recuperate. Sînt suficiente 100—120 de descărcări pentru a extrage din oase două treimi din grăsimile care, în întreprinderile de specialitate, se pierd fără folos.

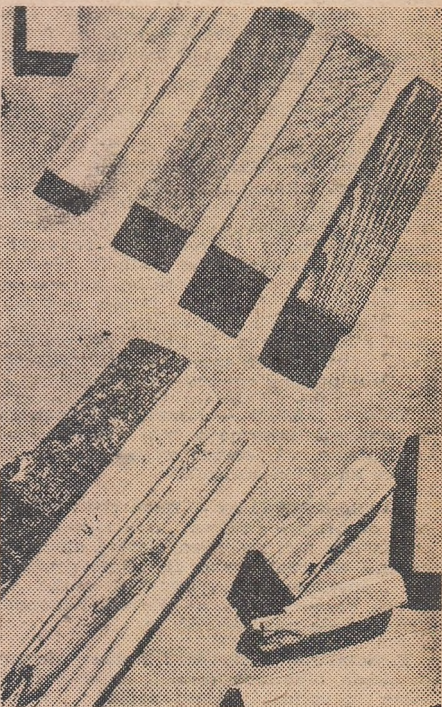
Și un al doilea exemplu, care privește timpul de prelucrare. Se știe că pentru omogenizarea și centrifugarea laptelui se recurge fie la fracționarea bulelor de grăsime (obținîndu-se astfel laptele omogenizat) sau, dimpotrivă, se recurge la unirea lor în bule mai mari (cale pe care se ajunge la unt). Efectul electrohidraulic poate acționa în amîndouă aceste direcții, mărînd sau micșorînd bulele de grăsime din lapte după intensitatea curentului electric folosit, numărul impulsurilor și temperatura de bază a laptelui. Progresul realmente revoluționar pe care-l aduce cu sine utilizarea electricității într-un domeniu în care nu se recurgea decît la stimulenți mecanici rezidă tocmai în acest factor timp ; datorită „fulgerului artificial”, durata prelucrării laptelui spre a se ajunge la omogenizarea lui sau la unt scade de zeci de ori.

TEHNOLOGIE

Lemn metalic

Un nou procedeu de obținere a materialului plastic din lemn a fost descoperit de curînd în Letonia. Este vorba de prelucrarea chimică, cu amoniac, a materialului lemnos. Se știe că la temperatura obișnuită amoniacul intră în reacție cu componentele lemnului care devin în consecință plastice. Și atunci cade necesitatea de a mai usca lemnul, iar presarea se face fără prelucrare termică obligatorie în vechiul procedeu. Lemnul astfel tratat și-a găsit diverse întrebunări.

Din lemn plastic se fabrică acum în Uniunea Sovietică tot felul de piese de mașini și alte obiecte : cuzineți de

Lemn plastic

lagăre mari și mici, lagăre axiale, culisouri, gateri etc. Pentru prelucrarea mecanică a acestor materiale se folosesc mașinile obișnuite de prelucrat lemnul. În cazul cînd se folosește o anumită variantă a noului procedeu, procesul de producție poate fi automatizat.

Pentru a putea aprecia la justa lor valoare calitățile lemnului plastic, specialiștii l-au supus la tot felul de încercări. Astfel, i-au comparat proprietățile fizice și mecanice cu indicii standardului pentru lemnul presat. Și au constatat că noul material întrece normele standard pentru rezistență de 1,5 ori. Rulmenții fabricați din material plastic lemnos s-au dovedit mai buni decît cei din babbitt, material folosit curent pentru acest scop.

Pentru a da o idee despre economicitatea lemnului plastic, amintim că acesta este de patru ori mai ieftin decît bronzul, la o greutate specifică de șapte ori mai mică ; fiecare tonă de lemn plastic folosit la fabricarea pieselor de mașini aduce astfel o economie de 7 tone de bronz și 5.400 de ruble. Mai mult, în anumite cazuri el poate înlocui cu succes și materiale mai scumpe ca nailonul, babbittul și textolitul.

Poșta medicului

D. P. — Reșița : Cu un tratament medical (poate chiar chirurgical) bine dirijat afecțiunea dv. osoasă este curabilă. Inșă după simptomele arătate, diagnosticul ar fi mai degrabă osteoartrita a genunchiului. 2) Vibrațiile motocicletei sînt contraindicate în acest caz.

CERTAN VIORICA — București : Pentru combaterea aerofagiei evitați mesele copioase, servite în pripă și conversațiile în timpul lor ; lichidele sorbiți-le cu ajutorul unui pai, iar mestecatul alimentelor să fie complet. După mese, veți bea un ceai de sunătoare și de mentă și veți sta culcată pe pat 30 pînă la 60 de minute. În caz de dureri, bromură de calciu. Ca tratament medical, Bergonal 2—4 drajeuri/zi sau Foladon 1—3 drajeuri pe zi, timp de 15 zile. 2) Pentru dietetica și tratamentul obezității, vă recomandăm să citiți broșura „Obezitatea” de dr. M. Pitiș și monografia medicală „Obezitatea” de prof. I. Pavel și dr. D. Sdrobici apărute în Editura Medicală. 3) Întreruperea bruscă a fumatului încetinește arderile alimentelor în organism și favorizează astfel creșterea în greutate.

LUNGU ILEANA — Strehaia : 1) Tratamentul aplicat fiind cel corespunzător, vă sfătuim să aveți încredere în competența medicilor din spitalul în care este internată mama dv. 2) Si durerile pe care le încercați (dispareunie) și sterilitatea se datoresc, credem, unei lipse de hormoni estrogeni. Combaterea ei se face cu dietilstilbestrol 1 mg/24 ore, în primele 20 de zile ale ciclului menstrual, timp de 2—3 luni. Aplicările locale de ovule cu sintofolin, 1 mg la 2 zile interval, cu excepția primei și ultimei zile a ciclului menstrual sînt de asemenea indicate. Tratamentul se face sub strict control medical.

ION CREMENE — Tg. Jiu : Înțelegem aprehensiunea dv., deși vă asigurăm că nu are nici un temel obiectiv. **Hernia inghinală** este o afecțiune care, într-un stadiu avansat, nu poate fi tratată decît pe cale chirurgicală, fără ca vîrsta înaintată a bolnavului să constituie o contraindicație în acest sens.

BALOTĂ NICOLAE — Codlea, reg. Brașov : Nu se poate vorbi despre un strict determinism reciproc sau despre o interdependență între cele trei afecțiuni, dar ca să atacați „veriga principală” începeți tratamentul neurozei astenice. Toate cele trei afecțiuni pot fi tratate simultan, sub control medical.

CONTIU DUMITRU — satul Mag, raion Sibiu : 1) În cazul unui acces de sciatică, preveniți agravarea lui prin : Pyran, acid acetil-salicilic, Algocalmin sau Alindor asociat cu vitamina B₁ 100 mg, complex B 50 mg/zi. Infiltrații locale cu Xilină 2% sau Procaină 1—2%. 2) Impotriva obezității regim hipocaloric, reducerea poftei de mîncare prin : Suplin, Benzadrin, corectarea restricțiilor alimentare cu vitamina C, B₆, B₁₂ și factori lipotropi ca Mecopar. Ca ajutoare, diuretice : Nefrix sau Ederen. 3) Consultați un chirurg pentru a se constata dacă nu este o flebită pe fond varicos.

IANCU DAVID — Roman : Pentru ca să obțineți informații mai ample, vă sugerăm a vă adresa organizațiilor de Cruce Roșie din aceste țări.

TĂNASE MARIAN — București : 1) Despre problemele ce vă interesează nu cunoaștem nici noi vreo lucrare medicală editată în românește. 2) „Descoperirea” dv. constituie o componentă veche de cîteva decenii a uneia dintre schemele dietetice ale curei de slăbire.

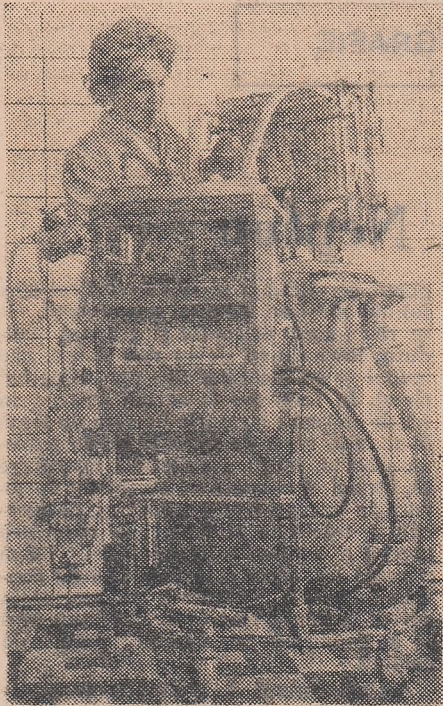
T. SIMION — Brașov : Noțiuni despre patologia dinamicii sexuale a bărbatului găsiți în volumul recent apărut : „Introducere în sexologia masculină” de V. Săhleanu și M. Măicănescu-Georgescu (Editura medicală — 1966).

TUDOSE ALEXANDRINA — Tulcea : Durerile de cap pot avea cel puțin 100 de cauze. În absența unor examene clinice și de laborator, nu vă putem sfătui decît de a vă adresa în primul rînd unui neuroendocrinolog specialist din orașul Constanța, dacă în orașul dv. nu există vreunul.

H. C. — Cluj : 1) Mai bine căsătoriți-vă și renunțați la aceste complicate calcule de „matematică” hormonală. 2) Unii afirmă că scăderea virilității ar influența căderea părului, alții dimpotrivă, că a fi chel este un semn de virilitate. 3) Impotriva cheliei vă recomandăm noua loțiune de Gerovital H3, aplicată potrivit indicațiilor din prospect, pentru a evita traumatizarea pielii capului. 4. Da.

M. LUCIAN — București : 1) Nu vă putem răspunde decît în cadrul acestei rubrici. 2) Vă recomandăm un tratament de lungă durată cu Moldamin, injectat profund intramuscular ; o fiolă la interval de 7 zile (asociat eventual cu Tetracilină, un drajeu la 6 ore interval), băi calde de șezut, regim alimentar din care se vor exclude toate condimentele și excitantele (alcool, cafea neagră, tutun). 3) Cura de Madiol nu va depăși o lună. După o pauză de 3 săptămîni se poate repeta asociată eventual cu Estrotest, o fiolă la 3 săptămîni, profund intramuscular.

(Continuare în pag. 11-a)

Ca să funcționeze, rinichiul artificial (pe care-l vedem în fotografie) are nevoie de asistență tehnică. Ing. A. Alexeeva pregătește complicata aparatură care va înlocui un timp un rinichi natural suferind

LEXICON MEDICAL

Leptospirozele

Leptospirozele sînt un grup de boli mai puțin cunoscute de către lumea nemedicală, dar frecvența lor a crescut mult în ultimul timp. Numele lor evocă agenții patogeni care le provoacă, germenii din genul *Leptospira* ce se găsesc „în depozit” la rozătoare, ciini, porci, capre, oi, precum și la cai și la vite cornute mari.

Rezultă deci că sursa de infecție o constituie animalele, contagiunea putîndu-se face direct, prin contactul strîns cu animalele bolnave, dar mai ales indirect, prin apă sau alimente infectate.

Poarta de intrare a germenilor o constituie pielea zgîriată, crăpată, mucoasele externe și mai rar tubul digestiv, prin consumarea de apă de băut poluată sau prin consum de legume, lapte, carne infectate.

Îmbolnăvirile de leptospiroză pot fi cu sau fără icter. Între formele icterice, cea mai gravă este leptospiroza cu icter și hemoragii.

Boala are o perioadă de incubatie de 6—12 zile, începînd brusc cu frison, febră 39—40°, alterarea stării generale, dureri musculare, osoase și articulare, cefalee, astenie și hemoragie conjunctivală. Se instalează apoi icterul, splina și ficatul cresc moderat în volum, apar semne de suferință renală (sînge și albumină în urină), hemoragiile gingivale, nazale, digestive. Deseori sînt interesate și învelișurile creierului, apărînd meningita.

Boala durează în general 3—4 săptămîni după care temperatura scade și fenomenele patologice încep să cedeze. Convalescența este de lungă durată.

Tratamentul se face în spital, cu antibiotice (penicilină sau tetracilină), vitamine (C, B, K), rutin, piramidon etc.

Pe lîngă forma ictero-hemoragică, cunoscută de mai multă vreme, s-au descris în ultimul timp o serie de îmbolnăviri produse de leptospire, fără icter și cu manifestări mai ușoare.

Aceste leptospiroze benigne pot îmbrăca forma unei gripei (forma pseudo-gripală) sau a unei reacții meningeale (meningita leptospirotică).

Laboratorul ne ajută la punerea diagnosticului prin izolarea germenului din sînge și urină, ca și prin căutarea anticorpilor în sînge.

De leptospiroză se îmbolnăvesc în special cei care vin în contact strîns cu animale bolnave sau purtătoare de leptospire, ca : pescarii, vîntorii, crescătorii de animale, veterinarii, cei care lucrează în orezării, lucrătorii de canal ș.a.m.d. Aceștia în mod special vor trebui să evite eroziunile pielii pentru a împiedica pătrunderea leptospirelor în organism. Profilaxia colectivă se realizează prin măsuri de distrugere a rozătoarelor, depistarea focarelor de îmbolnăvire la animale și izolarea acestora, evitarea băilor în ape murdare de suprafață, protejarea alimentelor față de rozătoare.

Dr. M. I. Speranski

E BINE SĂ ȘTIM

Puțină fiziologie...

● **MUSCULATURA** se poate dezvolta uimitor în urma antrenamentului, atît în ceea ce privește volumul cît și forța sa de contracție. Astfel, în timp ce la o persoană neantrenată musculatura reprezintă 35—40 la sută din greutatea corpului, la una antrenată musculatura poate atinge 50 la sută din această greutate.

● **NOȚIUNEA vizuală de „mișcare”** se datorește faptului că imaginea persistă pe retină timp de 1/10—1/50 dintr-o secundă. Dacă obiectele trec prin fața ochilor la intervale mai mici decît 1/50 dintr-o secundă imaginile se suprapun, dînd senzația de mișcare, principiu pe care se bazează cinematograful.

● **CAPACITATEA maximă a ambilor plămîni, adică cea mai mare cantitate de aer pe care o pot conține după cea mai adîncă inspirație este de 5 litri !**

● **ORGANISMUL UMAN produce apă în urma reacțiilor chimice ale metabolismului. Această apă este de fapt un... deșeu. Arderea unui gram de albumină sau de zaharuri în organism dă 0,5 ml apă. Arderea unui gram de grăsime dă 1 ml. În medie, organismul uman poate „fabrica” astfel zilnic 300—350 ml. apă.**

● **PENTRU fracturarea unui os lung printr-o presiune exercitată de-a lungul axului său este necesară o forță foarte mare (800 kg pentru humerus, 1600 kg pentru tibia). Pentru a fractura un os lung cu o presiune exercitată perpendicular (flexiune) forța necesară este înșă mult mai mică (1/3 sau 1/8 din forța de mai sus). Cînd forța lucrează prin torsiune (răsucire) ea poate fi și mai mică. De aceea, oasele se fracturează de obicei prin flexiune sau torsiune.**

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Cinci răspunsuri despre alcool

1. **Alcoolul scade sau crește capacitatea de muncă ?**

Răspundem printr-o experiență făcută la ergograf (aparat care înregistrează rezistența musculaturii degetului arătător și a brațului la greutate). La cel care n-a consumat alcool, aparatul înregistrează începutul oboselii în minutul al 20-lea. Rezistența se menține pînă în minutul 60, subiectul reușind să mențină greutatea cu degetul.

Cel care a consumat 1 kg vin va realiza la început o contracție adeseori amplificată, dar oboseala va începe în minutul al 10-lea, urmînd ca în minutul 30 ea să devină totală, subiectul nemaiputînd prelungi încordarea musculaturii.

Consumarea sistematică a alcoolului duce cu timpul la scăderea marcată a capacității de muncă.

2. **Precizia mișcărilor este afectată de alcool ?**

Toate muncile de precizie sînt afectate după consumarea unor doze chiar mai moderate : 30—50 g, mai ales dacă aceste cantități sînt absorbite pe nemîncate. Consumul a două pămărele de țuică scade viteza și precizia unor operații cu 30—40 la sută.

3. **Băuturile alcoolice măresc pofța de mîncare ?**

Consumînd o cantitate mică de alcool, mai ales de băuturi alcoolice concentrate, se simte o senzație de arsură în stomac și nevoia de a mîncă. De aici, părerea că băuturile alcoolice măresc pofța de mîncare. Alcoolul este, într-adevăr excitant al secreției gastrice, iar senzația subiectivă de pofță de mîncare merge paralel cu creșterea secreției stomacale. Dar aceste sucursi gastrice provocate de alcool, deși mai abundente, au o compoziție chimică inferioară, o putere de digestie mai scăzută.

Cu timpul, glandele secretorii ale stomacului stimulate excesiv de alcoolul-aperitiv obolesc și pot ajunge la epuizare. Ca efect patologic apare gastrita.

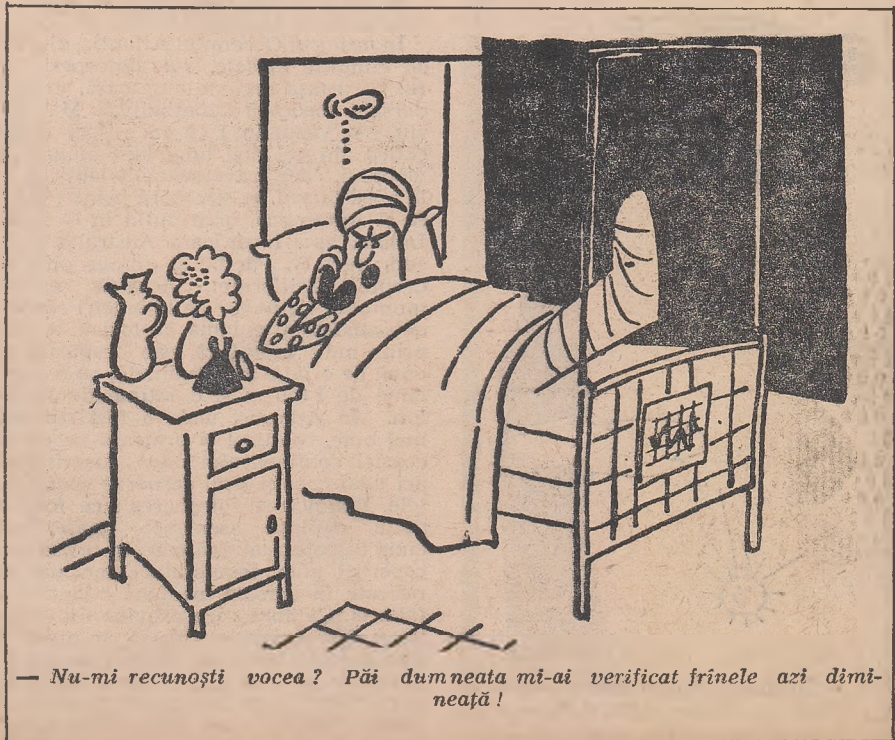
4. **Consumul de alcool este recomandat cînd e frig ?**

Consumînd băuturi alcoolice avem o senzație de căldură certă. Dar căldura produsă de arderea alcoolului în organism nu este de durată. După senzația plăcută de căldură apare o senzație de frig, mai ales cînd temperatura mediului e scăzută. Alcoolul acționează pe de altă parte asupra „centrului termoregulator” din sistemul nervos central. Producînd „paralizia” acestuia, alcoolul face imposibilă mobilizarea resurselor „calorigene” interne. Așa se explică ușurința cu care poate îngheța un om în stare de ebrietate.

5. **Care este valoarea nutritivă a alcoolului ?**

Din punct de vedere nutritiv, adică al conținutului în substanțe alimentare (proteine, lipide, glucide), valoarea alcoolului etilic este ZERO. Vinurile și berea conțin cantități mici de glucide, dar nu acestea sînt esențiale. Alcoolul are nevoie pentru arderea sa în organism de vitamine (B₁, B₆) care sînt „furate” celorlalte alimente prețioase ce trebuie descompuse. De altfel, alcoolul duce la scăderea absorbției unor factori nutritivi și, ca atare, nu numai că nu aduce nici un aport nutritiv ci, dimpotrivă, spoliază organismul de unele substanțe prețioase, favorizînd apariția carențelor alimentare.

Dr. I. V. Strelciuk

— Nu-mi recunoști vocea? Păi dumneata mi-ai verificat frinele azi dimineață!

ITALIA

Călătorind spre Sicilia cu „Sardinia“

Într-un hotel zgomotos de lângă noua gară a Neapole-lui am început să studiem harta Italiei, ca să ne decidem în sfârșit asupra mijlocului de transport cu care să plecăm în Sicilia. Aveam de ales între călătoria cu trenul până la strimtoarea Messina și de acolo cu ferryboat-ul peste strimtoarea — un traseu interesant, după părerea italienilor. Și drumul drept — punctat clar pe hartă — cu motonava, de la Neapole la Palermo, pe Marea Tireniană. Deși cel dintâi ne oferea privilegii de neuitat, pe care le-am fi putut admira prin fereastra vagonului, am optat totuși pentru cel din urmă, întrucât nu aveam timp de prisos. Trebuia să călătorim, e adevărat, noaptea, fiind bezna învaluiuie totul în jur, în schimb în zori aveam să ajungem în Sicilia.

Când am pornit cu un taxi bătrîn spre port, ca să ne imbarcăm pe motonava „Sardinia“, un vas nu prea confortabil, în schimb înzestrat cu multe baruri, Neapole se afla la ora plimbărilor de seară și fremăta în sutelele de osteria¹, trattoria² și bettola³.

Mai întâi am hoinărit pe punți, apoi am poposit câteva clipe la un bar, unde m-am ascultat vorba melodioasă, dar rezecată a italienilor. Sicilienii vorbesc o limbă a lor, aparte, mai degrabă un dialect. În sfârșit, am urcat pe puntea superioară a motonavei și am privit îndelung spre Neapole, înghițit în cetul cu înecul de noapte. Ghirlande de lumini puternice, multicolore în cartierele din preajma țărmului; lumini mai slabe, palide, pe colinele din jurul Vezuviului și o torță înaltă de gaze arzinde care a continuat să se zărească și când am coborât în cabină.

„În zori, când am ieșit din nou pe punte, din marea sinilie începeau să fișnească niște stinici trandafirii, scâldate de soarele abia ivit la orizont și care de pe motonavă nu se zărea încă. Apoi stinicile trandafirii au început să capete proporții din ce în ce mai mari pentru ea, în cele din urmă, în dreapta bordajului să se transforme într-un munte înfipt aproape în firmament. La un moment dat, la poalele muntelui s-a ivit, fișnind parcă și el din valurile ultramarine, un oraș de un alb strălucitor: Palermo, capitala Siciliei.

Portul și cheiurile erau invadate de o mulțime pestriță, zgomotoasă, venită să întâmpine călătorii; lângă pasarelă se ațineau vameșii. Căci Sicilia este autonomă, are un serviciu vamal propriu.

Am poposit la hotelul „Mediterrana“, situat pe o străduță îngustă, pitorească, aflată la numai câteva sute de metri de arterele principale din Palermo.

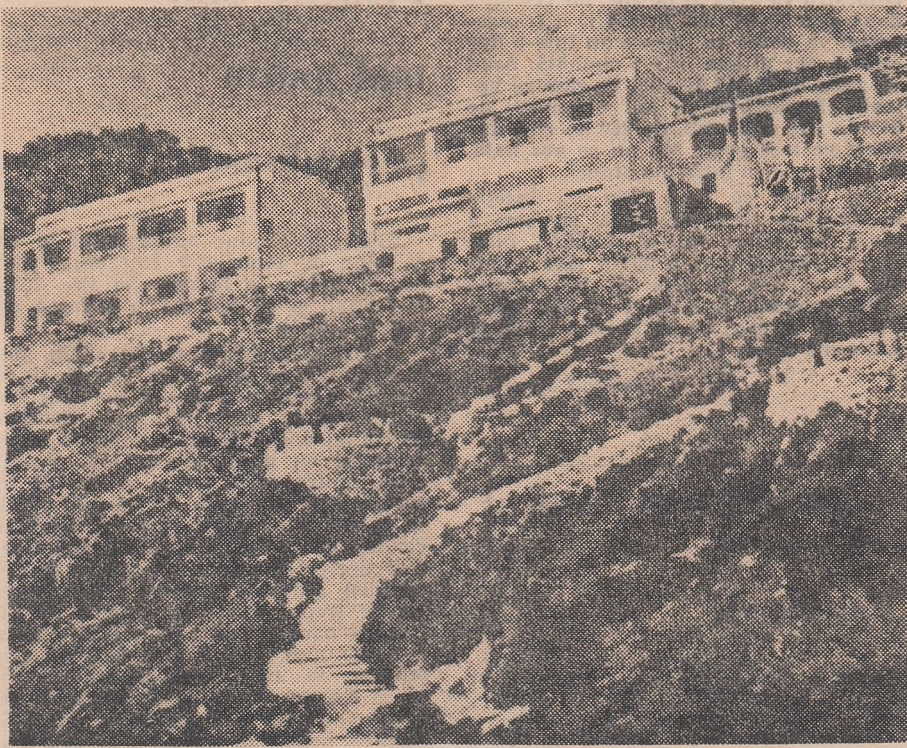
Împreună cu Laura, o șatenă grațioasă, cu ochi negri imenși — sufletul filialei din Palermo a Asociației „Italia-U.R.S.S.“ — care conducea ireproșabil un bătrîn „Fiat-500“, și cu un profesor cărui Laura îi spunea „Franco“, ne-am început călătoria prin oraș și împrejurimile lui, prin veacuri și milenii, am început să cunoaștem oameni, felul lor de trai, năzuințele lor.

Datorită poziției ei geografice, din cele mai vechi timpuri Sicilia a fost o răscruce de drumuri din Europa spre

¹) Birt; ²) ospătărie; ³) circumă.

Africa și Asia, din Orient spre Occident și din Occident spre Orient. Insula a fost călcată de cartaginezi și greci, de romani și vandali; pe pământul ei au trecut bizantini, normanzi și arabi.

Laura strecura cu îndemănare micul automobil pe străzi înguste, printre și ruri de autobuze și camioane. Profesorul Franco Grassi o ruga din minut în minut să oprească ba în preajma unei biserici, ba în mijlocul unei piețe și vorbea pe nerăsuflăte. Arhitectura catedralelor mărturisește trecutul viforos al Siciliei. O catedrală, zidită în secolul al XII-lea, îmbină stilul normand cu cel arab, avind însă totodată și ceva din stilurile bizantin și baroc. Fiecare cuceritor al insulei adăuga și reconstruia după pofta inimii. La Palermo există, de pildă, o biserică creștină cu cupole caracteristice moscheilor islamice. Cum se explică faptul? Ocolind Europa, pe calea apei, normanzii i-au înfrînt pe emirii arabi. Dar invadatorii care se stabiliseră acolo cu două secole în urmă nu puteau fi dați afară din țară. Ei au rămas și sub normanzi. Cu ajutorul constructorilor, arhitecților și meșterilor arabi, am început să se opereze transformări, de data aceasta în stil normand. Deci stilul s-a schimbat, dar au rămas unele

Noi hoteluri pe coastele Siciliei

amănunte. Și, treptat-treptat, pe nesimțite, stilurile s-au contopit, dar nu mecanic, nu fără gust. Căci în vremurile acelea stilurile arhitectonice erau îmbinate de mari meștri, după legile superioare ale artei autentice.

După ce am cutreierat orașul în sus și-n jos, pe o arșiță de aproape 40 de grade, am pornit spre un munte trandafirii, primul pe care îl zărești de pe vapor, când te apropii de Palermo. E vorba de Monte Pellegrino. Profesorul Grassi mi-a spus că, dacă volam, puteam vizita celebrele catacombe ale mănăstirii capucine, unde se păstrează, mumificați, câteva mii de morți. Cu puțin timp în urmă, în catacombe izbucnise însă un incendiu așa încît vizitatorii nu mai puteau intra pentru moment înăuntru. Dar profesorul avea acolo un eunoscut, care ne-ar fi putut primi.

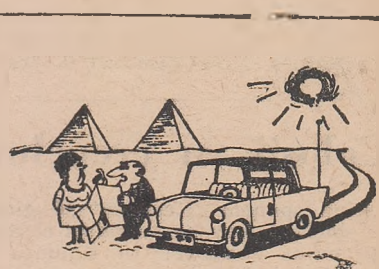
Mi-am amintit atunci de o carte a lui Carlo Levi, pe care o citisem cu câțiva ani înainte, și mai ales de paginile în care scriitorul și pictorul italian descrie o vizită făcută în catacombele din Palermo la lumina luminărilor, în cursul căreia mereu se lovea de cadavre uscate (ba câteva s-au prăvălit chiar peste el), așa încît mi-am spus că ar fi mai bine să amin vizita pentru o altă călătorie, dacă am s-o mai fac vreodată. Profesorul mi-a dat dreptate, căci, într-adevăr, 8 000 de cadavre nu sînt o privilegiu pe care oricine o poate

suporta. Unele sînt culcate în nișe, altele stau ca niște bușteni, sprijinite de zidurile galeriilor, iar un număr destul de mare spinzură de niște cirilige de fier. Acest sistem medieval de înmormintare a fost, din fericire, interzis acum 80 de ani.

Așadar, am pornit pe un drum de munte, pe lângă castele severe, maiestose și vile de bogătași sicilieni, împrejmuite de grădini cu vegetație tropicală și subtropicală care răspîndea în jur arome îmbătătoare. În cele din urmă am ajuns, pe niște serpentine asfaltate, lângă versantul muntelui Pellegrino, unde se află orașelul medieval Monreale. Profesorul Grassi ne-a condus la mănăstirea benedictinilor, cu o capelă ai cărei pereți și bolți sînt căptușiți pe dinăuntru cu mozaicuri splendide; dar am vizitat amănunțit și curtea înconjurată de galerii sprijinite pe câteva sute de coloane de marmură îmbrăcate în plante înflorite.

Am prînzit la un mic restaurant de lângă Monreale, stilizat în formă de butoi uriaș, de unde și numele de Botte. Am băut vin de prin partea locului, am mîncat spaghete și apoi pește-spadă. Apoi, în timp ce admiram munții și văile din preajmă, am început să filozofăm pe diverse teme. Așa am aflat de la profesor că Sicilia mai are un nume, mai de toate zilele, mai familiar, Trinacria, pe care l-a primit datorită configurației ei triunghiulare.

— Nu cunosc utimele date statistice — mi-a spus profesorul — dar acum cițiva ani insula noastră furniza circa 90 la sută din producția de lămîi a Italiei. Căci în materie de citrice noi, sicilienii, ocupăm locul doi în lume, după Spania. Am dat, de asemenea, trei sferturi din întreaga cantitate de manda-

— Mi-e teamă că am greșit drumul la ieșirea din Roma, că pînă acum trebuia să fi văzut Alpii.

AFGANISTAN

Îmblînzirea munților

În prăvăliile din Kabul care vind caracul se pot vedea și niște pielicele mai puțin obișnuite, de culoarea nisipului, care stîrnesc, pe bună dreptate, admirația cumpărătorilor. Ele sînt un obiect de mîndrie pentru afgani, fiind un produs foarte căutat pe piața mondială. Două cifre cred că sînt edificatoare pentru a da o idee despre aprecierea de care se bucură în lume caracul de această culoare: pielicea bej este evaluată la 21 de dolari, față de 6 dolari cu cît se vinde astrahanul negru. De altfel, se știe că celebrul caracul este principalul articol de export al Afganistanului (care ocupă în această direcție locul doi în lume), aducînd țării aproape o treime din toate devizele obținute.

În afară de caracul, în magazinele din Kabul se mai găsesse, însă, și covoare splendide, precum și tot soiul de alte obiecte care prezintă deopotrivă interes pentru colecționari și pentru turiștii străini ce vor să smulgă cu orice preț compatrioților lor exclamații de admirație pentru cumpărăturile lor originale. Pe primul loc, în această ordine de idei, se situează monedele vechi — originale dar uneori și false — puștile cu cremene etc., etc. Dacă la toate acestea mai adăugăm și costumele pitorești ale locuitorilor, frumusețea unor monumente străvechi, viața zgomotoasă, plină de contraste și pitoresc, precum și faptul că orașul este scîldat chiar și în timpul iernii de un soare orbitor, putem înțelege foarte bine de ce Kabul-ul — și nu numai el — este asaltat de un mare număr de străini. Anul trecut, bunăoară, Afganistanul a fost vizitat de turiști din 55 de țări. De obicei, familii întregi, cu automobile proprii, străbat țara în lung și în lat.

Să nu uităm însă nici de interesul și de farmecul deosebit pe care-l degajă munții ce-l însoțesc pe călător la tot pasul. Uneori ei se înfățișează privirilor uluite ca niște îngrămădiri haotice de piatră, pe marginea cărora șerpuesc drumuri înguste, primejdioase, altelei contururile li se îndulcesc și atunci aduc cu niște imense dune de nisip încremenite parcă de răsuflarea de gheață a vîntului — sau se înalță, semeți, în mijlocul văilor, ca niște fortărețe. Văzute din avion, cele cinci lanțuri muntoase care și-au dat întîlnire pe teritoriul Afganistanului seamănă cu un ocean de piatră, cu creste albe de zăpadă și învăluit în nori de spumă, care și-a oprit o clipă respirația.

Deși calendarul tradițional al țării arată că Afganistanul se află în anul 1345, suflul înnoitor al secolului XX se face tot mai puternic simțit în vechiul stat din sud-vestul Asiei. În ultimii ani, în Afganistan s-a înregistrat un avînt al economiei, concretizat în construirea de noi întreprinderi industriale, canale de irigație, hidrocentrale și șosele, în dezvoltarea comerțului etc. Rezultatele obținute în amenajarea unei vaste rețele de drumuri de legătură prin munți între diferite regiuni ale țării sînt într-adevăr spectaculoase. Acum cițiva ani, de pildă, a fost luat cu asalt defileul Salang, situat la 3 360 de metri altitudine. Pe o distanță de 6 kilometri de-a lungul defileului, și anume în punctele cele mai primejdioase, au fost construite galerii din beton armat spre a feri drumul de surpări și de avalanșe de zăpadă foarte frecvente în timpul iernii destul de lungi prin partea locului. Ultima tranșă a șoselei, terminată recent, ajunge pînă la portul Shirhan, pe malul riului Pianja, făcînd legătura între Kabul și șase provincii ale țării cu hotarul afgano-sovietic.

Dar Salangul este doar un exemplu. Ar mai putea fi citate multe altele.

Vsevolod Kocetov

O. Arseniev

MICA ENCICLOPEDI

Coloșii cu creneluri

Cind spunem „Kremlin“ ne gindim, de obicei, la cetatea cu ziduri cărămizii din inima Moscovei. În Uniunea Sovietică există, însă, șaisprezece kremlinuri de piatră: cel moscovit nu e nici cel mai mare și nici cel mai bătrîn.

Primul kremlin cu ziduri de piatră a fost construit în „Marele Novgorod“ la mijlocul secolului XI. Următorul a apărut, după o sută de ani, pe riul Volhov, la cîteva verste de lacul Ladoga, care i-a și împrumutat numele. Și tot nordul a dat viață și celui de al treilea kremlin, ale cărui ziduri se înalță și azi la Kaporie, aproape de Marea Baltică.

Un mare număr de fortărețe au fost durate în secolele XIV-XV, dar nu toate au ajuns pînă în zilele noastre. La sfîrșitul acestei epoci, în 1485, marele cneaz Ivan al III-lea a început construcția noului Kremlin al Moscovei, cel pe care îl admiră astăzi turiștii din întreaga lume.

Kremlinurile sînt mărturii de piatră ale luptei poporului rus împotriva invadatorilor. Respingerea atacurilor lituaniene sau tătare și fortărețele din Tula, Kolomna, Serpuhov... Înfrîngerea de către Ivan cel Groaznic a hanatelor Kazanului și Astrahanului și frumosele kremlinuri din piatră albă zidite în capitalele hoardelor învinse... Apoi puternica cetate din Smolensk, a cărei construcție a durat șapte ani, răstimp în care au fost oprite, sub pedeapsa cu moartea, orice alte lucrări din piatră. Acest kremlin, cu 38 de turnuri, împrejmuit cu un zid lung de 6,5 kilometri, înalt de 10 metri și gros de 5 metri, a fost numit de Boris Godunov „salba întregii Rusii, mîndria statului moscovit“.

Dar o dată cu trecerea vremii, kremlinurile au început să-și piardă menirea și înfățișarea războinică. În incinta lor s-au înalțat palate și catedrale, cupolele bisericilor au fost poleite cu aur, iar pe ici pe colo bătrînele turnuri și-au permis cochetăria unor dantele săpate în piatră. În această epocă a apărut, singuratic dar desăvîrșit, ultimul kremlin din Rusia, cel din Rostov.

Cele șaisprezece kremlinuri care au ajuns pînă în zilele noastre, declarate monumente arhitectonice, sînt interesante și din punctul de vedere al concepției constructorilor: spre deosebire de arhitecții Renașterii italiene, care preferau simetria, contemporanii lor ruși și-au răspîndit cu generozitate impunătoarele construcții pe coline și de-a lungul apelor, în virtutea unui principiu îndrăgît de ei și care impunea clădirilor „măreție, înălțime, lumină, ecou și spațiu“.

Cîștigătorii concursului pentru cel mai cîștit pescar

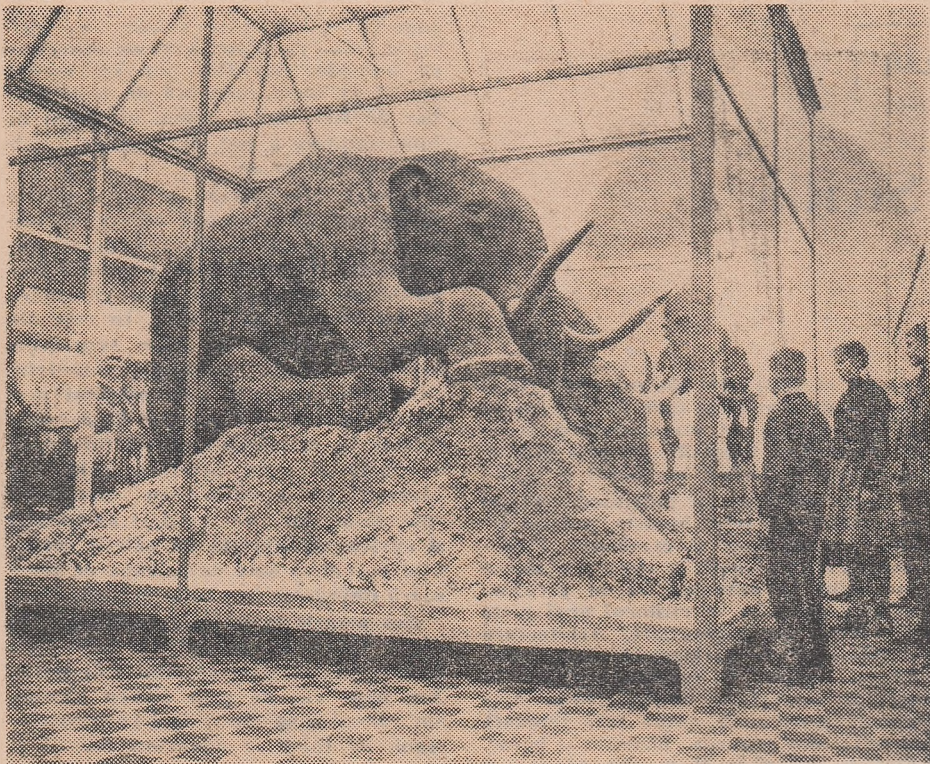
Desen de L. Moruzov

CALENDARUL UNIVERSAL

364 plus încă una

Ar fi putut să fie din 1967, dar se pare că abia din 1978 oamenii își vor serba ziua de naștere în fiecare an în aceeași zi. Toate sărbătorile naționale și internaționale vor cădea și ele în aceeași zi și aceeași săptămînă a anului. Calendarul gregorian va ceda locul noului calendar universal.

Problema noului calendar universal a fost dezbătută în Organizația Națiunilor Unite. În momentul de față, calendarul este aproape terminat iar mai multe state membre ale O.N.U. l-au și aprobat. Momentul cel mai potrivit pentru înfăptuirea acestei reforme ar fi fost ziua de duminică, 1 ianuarie 1967. Căci potrivit noului calendar este obligatorie începerea anului cu o zi

În solul veșnic înghețat al Kolîmei acest mamut, expus acum la Muzeul de zoologie din Leningrad, s-a păstrat aproape intact.

de duminică. Dar acest moment a fost scăpat și următoarea posibilitate se va ivi abia în 1978.

Așadar, noul calendar va deveni o realitate. Dar prin ce se va deosebi el de cel vechi? Anul va fi împărțit în patru trimestre egale, fiecare compus din 91 de zile. Prima lună a fiecărui trimestru va avea 31 de zile, iar celelalte două câte 30 de zile. Prima zi a trimestrului va cădea în fiecare an într-o duminică, iar ultima într-o sîmbătă. Anul va avea, deci, 364 de zile. Va rămîne valabilă împărțirea în ani obișnuiți, de 365 de zile și bisecți, de 366 de zile, dar zilele ce trec peste 364 nu se vor data. Și iață ce se va întîmpla atunci.

Dat fiind că anul nou va începe întotdeauna cu o duminică, iar ziua a 364-a va cădea într-o sîmbătă, între ele va rămîne ziua a 365-a fără nume. De aceea, s-a propus să fie numită „Ziua mondială“. A doua „zi mondială“ din anii bisecți, va fi plasată între 30 iunie și 1 iulie.

(După „Nauka i Jizni“)

ÎN METRI ȘI TONE

Frumosul comensurabil

Un scurt popas pe tărîmul artelor și literelor. Dar nu în inspirata lume a ideilor, ci în aceea a mărimilor comensurabile: hîrtie, cerneală, culori, pînză pentru a aminti de cîteva recorduri cantitative.

Cel mai mare tablou a fost realizat de pictorul John Banward (S.U.A.) în 1846. „Panorama fluviului Mississippi“ se desfășura pe o lungime de 4 500 de metri și o înălțime de 3,5 metri. Tabloul a ars în timpul unui incendiu din 1891.

Dintre tablourile existente azi, cel mai mare este ciclorama „Bătălia de la Atlanta“, realizată de un grup de 12 pictori germani și păstrată în muzeul orașului american Atlanta. Lungimea tabloului — 120 metri, înălțimea — 15 metri, greutatea — 9 tone.

Tabloul „Raiul“ (lungimea — 22 de metri, înălțimea 7 metri) al lui Tintoretto este cea mai mare operă creată de un mare pictor. „Raiul“ ocupă un întreg perete al sălii Marelui Consiliu din Palatul dogilor (Veneția).

Cel mai fecund pictor a fost belgianul Antoine Joseph Wartz (sec. XIX). Suprafața totală a pînzelor lui însumează peste 18.000 de metri pătrați.

Cel mai productiv scriitor e considerat a fi binecunoscutul Georges Simeon, care a publicat 170 de romane fără pseudonim și alte 250 sub 17 nume diferite. Iar dacă părăsim sfera literelor pentru a intra în aceea a „comics“-urilor, titlul de campion trebuie decernat unui oarecare Frank Richards, a cărui „operă“ numără 72 de milioane de cuvinte.

E. Bronina

DAR PÎNĂ CÎND?

Femeile sînt mai puțin periculoase...

„Bărbații conduc automobilul la fel de bine ca femeile“? Întrebarea și-a pus-o, firește, o femeie. Să fim, însă, imparțiali și să apelăm la părerea citorva specialiști.

Statisticienii francezi, de pildă, demonstrează că din zece accidente de circulație petrecute în 1965 nouă au fost provocate de șoferi de gen masculin. În cursul aceluiași an, instanțele judecătorești au avut de anchetat o singură contravenție feminină la 700 de contravenții săvîrșite de bărbați aflați la volan. E adevărat însă, că bărbații conducători auto sînt mult mai numeroși decît femeile, încît pentru a determina științific proporția accidentelor ar trebui calculat numărul de kilometri parcurși de părțile implicate. În lipsa unor date precise, de acest gen, femeile se mulțumesc cu argumentul că în Franța condițiile de asigurare pe viață sînt mult mai blinde pentru celibatarii sub 25 de ani decît pentru celibatarii de aceeași vîrstă. „Pentru că printre primele procentul de accidente grave e mult mai mic“, explică companiile de asigurări.

În S.U.A., în schimb, unde vasta experiență a statisticienilor specializați în accidente de circulație i-a făcut să țină socoteala distanțelor parcurse, s-a constatat că la același număr de kilometri femeile provoacă de două ori mai puține accidente decît bărbații. Experții explică această stare de lucru prin prudența înăscută a femeilor. Bărbații și femeile execută în mod diferit acțiuni similare, spun psihologii, împrejurare cu atît mai evidentă în conducerea automobilului. Bărbații aflați la volan sînt tentați să-și demonstreze virtuozitatea și vădesc înclinații spre aventură și agresivitate. O dată instalate la volan, femeile își stăpînesc însă instinctiv emoțiile și imboldurile și dau dovadă de mai mult simț de răspundere față de pasagerii lor, de pietoni sau de celelalte vehicule. De aceea, susțin psihologii, femeile-șofer sînt mai puțin periculoase decît bărbații.

S-ar părea deci că prudența și... cuminența conducătoarelor auto a fost astfel demonstrată. Înseamnă însă oare că femeile șofează mai bine decît bărbații? Cu aceasta atingem problemele tehnice, care au fost timp de secole monopolul sexului tare. Căci în ceea ce privește motorul, înseși femeile recunosc că nu reprezintă pentru ele o pasiune și că nu obișnuiesc să-și petreacă concediul sub automobil. Dar, se grăbesc ele să adauge, mașinile moderne sînt din ce în ce mai perfecționate și

defecțiunile tehnice care să necesite cunoștințe deosebite din ce în ce mai rare. De altminteri, această inapoiere tehnică imputată părții feminine a conducătorilor auto are ca urmare încă un fapt pozitiv, consemnat de statistici: femeile sînt mai atente și mai „miloase“ cu mașinile. Există, deci, pericolul ca atunci cînd în inima femeilor va încolți pasiunea specific masculină pentru motorul automobilului, ele să dea uitării aceste tandre simțăminte...

(După „Nedelea“)

PE STRĂZILE AGLOMERATE

Cobai de bună voie

Pentru a ajunge la spitalul unde lucrează, doctorul Patrick Lawther străbate, pe jos, străzile cele mai aglomerate ale Londrei. Și nu pentru că ar fi drumul cel mai scurt. Dar arterele pe care circulația vehiculelor bate toate recordurile mondiale de densitate îl interesează din curiozitate științifică.

Inspirînd din plîn, de-a lungul traseului său cotidian, emanațiile gazelor de eșapament ale vehiculelor, dr. Lawther, specialist în poluarea atmosferei, s-a transformat pentru un timp în cobai voluntar, studiînd asupra lui însuși efectele lor nocive.

Cum intră în laboratorul lui, medicul se închide într-un fel de cușcă de sticlă ermetică și expiră, printr-un tub, aerul îmbibit de oxid de carbon. Un aparat electronic determină, după o serie de măsurători complicate, acțiunea aerului poluat asupra organismului. Osciloscopul proiectează pe ecran imaginea plămînilor și bronhiilor „cobaiului“ pe care specialiștii o studiază minut, în fiecare zi. În sfîrșit, aparate montate pe acoperișul laboratorului înregistrează gradul de poluare a aerului.

Ce l-a determinat pe doctorul Lawther să recurgă la aceste experiențe, despre care nu se poate spune că ar fi prielnice sănătății? După cum el însuși mărturisește, dorința de a elucidă cauzele, încă necunoscute, care fac ca poluarea excesivă a atmosferei să sporească procentul îmbolnăvirilor, mai ales de bronșită, și chiar a deceselor. Se pare, declară doctorul, că ori de cîte ori poluarea depășește un anumit nivel ia naștere o substanță necunoscută, alcătuită din sulfuri și oxizi, pe care oamenii de știință se străduiesc s-o identifice.

L. Vereiski

Contravenție la normele de circulație pe străzile orașului Dușanbe

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

V. V. — București: Pentru un tratament corespunzător este absolut necesar examenul secreției uretrale. S-ar putea întâmpla ca fenomenele care vă jenează să fie în legătură cu secreția. Ca tratament fortifiant vă recomandăm totuși: injectabil, Fosfobion asociat cu ser neurotonic — 10 fiole lunar, iar per os: vitamina B₆ — o fiolă pe zi, 10 fiole lunar și Madiol 6 tablete sublingual, 10 zile pe lună.

NICOLESCU T. — București: În afara tratamentului chirurgical, adenomul de prostată beneficiază de terapia hormonală. Astfel este indicată administrarea de Sintofolin, cu prudență în raport cu evoluția adenomului; Ginosedol B, 1 fiolă a 5 mg intramuscular la 2 zile, sub supraveghere medicală.

OCTAV PREOTU — Tirnăveni și **B. IANOS —** Timișoara: Sînt fenomene inerente la început care vor dispărea de la sine după o perioadă. Vă recomandăm un tratament cu bromuri (mai ales de calciu) și cu sedative (beladonă, luminal, tranchilizante) timp de 2-3 luni, precum și încredere în forțele proprii. Pesimismul dv. e nejustificat.

O CITITOARE MICĂ — Timișoara: „Disproporția” care vă neliniștește se poate remedia, dar numai printr-un tratament susținut la un medic specialist endocrinolog. Celelalte metode (exerciții fizice, masaj, hidroterapie) sînt utile, dar nu esențiale.

N. N. FRANTIȘEK — Galați: Problema nu are, în mod sigur, nici un aspect de „călcare a legii”. Vă recomandăm prezentarea persoanei respective unui serviciu de neuropsihiatrie, unde printr-o psihoterapie rațională se vor obține cele mai bune rezultate.

MYKY M. R. — Oravița: Tratamentul în dismenoree este strict individualizat și trebuie efectuat în urma unui examen ginecologic și vaginal. Simptomatic, puteți folosi Codamin 2-3 cpr/zi, Algocalmin 2-3 cpr/zi sau Alindor 4-6 drajeuri/zi, dar tratamentul cel mai bun este cel etiologic.

RĂDULESCU ALMA — București: 1) În articolul despre căderea părului se menționa clar că e vorba de procedee experimentale care nu au intrat în practica curentă în nici o țară. Și apoi ce se va întâmpla după o anumită perioadă cu fibrele sintetice? „Proba timpului” va impune sau nu metoda. 2) Vă recomandăm să apelați la serviciul de consultații al Clinicii de dermato-venerologie, cal. Șerban Vodă 216, București.

În curînd

O dată cu sosirea primăverii
oferiți celor dragi tradiționalele....

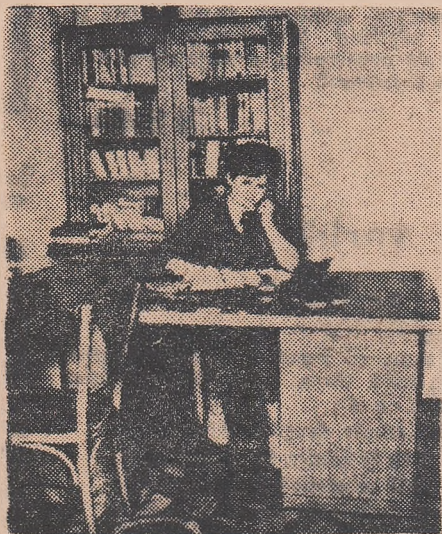
..... pe care le găsiți în MAGAZINELE
COOPERATIVELOR DE CONSUM

ILEFOR

Tîrgu Mureș,
Piața Bolyaiak 13/a
Tel. 40-81

EXECUTĂ LA COMANDĂ, CU GARANȚIE
pentru întreprinderi și
instituții

- birouri
- mese pentru mașini de scris
- dulapuri de arhivă
- mobilier pentru farmacii

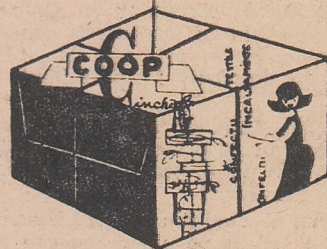
(5139 A)

27 februarie
martie 8

MARTISOARE · DISCURI · COLIERE ·
CIORAPI · CĂRȚI · POSETE ·
BLUZE · PALĂRII · RUJ
PULOVERE · CEASURI

NU EZITATI!

alegeți darul
chiar acum,
la magazinul
cooperativei de consum

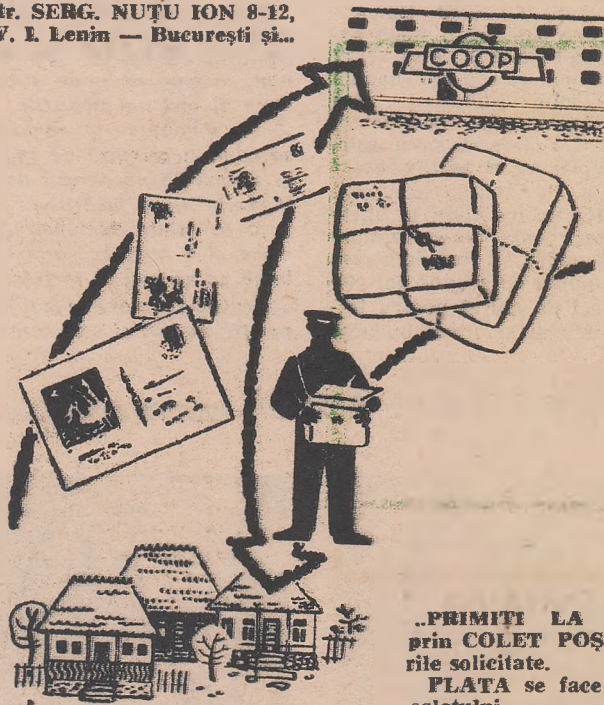

DECADA CADOURILOR PENTRU FEME I

NOU ■ NOU ■ NOU

ECONOMIȘIȚI TIMP ȘI BANII!

O simplă carte poștală adresată
secției „COMERȚULUI PRIN CO-
LETĂRIE” a cooperativei de con-
sum, str. SERG. NUȚU ION 8-12,
raion V. I. Lenin — București și...

„PRIMIȚI LA DOMICLIU
prin COLET POȘTAL mărfu-
rile solicitate.
PLATA se face la primirea
coletului.

La cerere vi se trimite GRATUIT lista mărfurilor care se
pot expedia la domiciliu.

Reînnoiți-vă abonamentele la
VEAC NOU

Adevărul gol-goluț

De când m-am apucat să traduc din limba poloneză am observat un interes sport din partea prietenilor mei.

O doamnă mi-a cerut să-i mărturisesc adevărul.

— Inutil să protestezi, știu tot, îmi șopti ea insinuând. Am auzit ea dragostea e un sentiment puternic, dar nu mi-am închipuit că poate face minuni. Ah! Să te îndrăgostești de o frumoasă poloneză care nu știe o boabă rusește și să-i înveți limba numai pentru a-i spune: „Te iubesc!”...

Un poet m-a ademenit la barul Casei scriitorilor și, oferindu-mi un pahărel de coniac, mi-a cerut categoric:

— Nu fii caraghios, dă-mi telefonul „negrului”.

— Care negru?

— Ei, polonezul care-ți face traducerele brute.

Ca să se termine o dată pentru totdeauna cu șușoteli, m-am decis să vă povestesc cum am învățat limba poloneză.

Iată cum s-au petrecut lucrurile; acum cîteva ani am fost la Varșovia și am făcut cunoștință cu un inginer polonez. Timp de două săptămîni ne-am înțeles destul de acceptabil cu ajutorul frazelor germane și franțuzești conservate în memorie de prin anii de școală. Apoi ne-am despărțit, făcînd schimb de adrese.

Întors la Moscova, după un timp m-am pomenit cu o scrisoare din Polonia. Dar — vai! — scrisă în poloneză. Cum s-o descifrez?

Prietenul căruia i-am povestit încurcătura m-a bătut pe umăr cu condescendență.

— Asla-i motiv de supărare? Limba poloneză e foarte ușoară, seamănă perfect cu rusa. Dă scrisoarea încoace, ți-o traduc eu...

Probabil că între timp prietenul meu polonez își schimbase profesia, pentru că în scrisoare îmi comunica că se ocupa cu creșterea țiparilor undeva în împrejurimile muntelui Ghevont. Mai departe îmi aducea la cunoștință că soția lui a rămas văduvă de puțin timp, dar că el personal n-a putut să asiste la propriile-i funeralii deoarece se afla în deplasare. Scrisoarea se încheia cu un scurt comunicat despre starea soției. Se simțea bine, dar din păcate nu-l lăsa pe el să lucreze fiindcă își petrecea nopțile strigînd: „Ua! Ua!”

Toate acestea m-au mîhnit foarte mult. Cîte nenorociri pe capul simpaticeului meu prieten! Cu aceste simțăminte am arătat scrisoarea unui coleg de redacție care știa binișor poloneza. Colegul și-a aruncat ochii peste rînduri și a izbucnit în hohote de ris.

— Ce figură! a exclamat el fluturînd scrisoarea. Are stofă de umorist! Imaginează-ți situație: ținea în curte un țap bătrîn pe nume Ghevont. Dar într-o bună zi aude din grajd niște sunete ciudate: „Ua! Ua!” Și ce să vezi? Ghevont nu era țap, ci cea mai banală capră. Dovadă iedul minuscul abia venit pe lume. Ce deznodămînt neașteptat, nu-i așa? Dă-mi scrisoarea asta, s-o public. Cititorii au să se tăvălească de ris!

În ce mă privește, meditam la unele nepotriviri între cele două versiuni ale scrisorii. Trebuia să mă dumiresc. Vecinul meu, polonez de origine dar stabilit de patruzeci de ani și pentru totdeauna la Moscova, se învoi bucurossă-mi traducă scrisoarea. Așa am putut afla adevărul ei cuprins.

„Dragă prietene! Ura! Ura! Mi-am susținut teza de doctorat despre înlocuirea nicotinei din țigările „Ghevont” eu tripsină. În consecință am fost transferat de la creșă la grădinița de copii. Aici mă simt foarte bine și toată ziua nu fac decît „Ua! Ua!”

Am înțeles că foarte curînd voi face și eu „Ua! Ua!”, după care voi fi transferat la creșă unde voi putea, în sfîrșit, să-mi susțin teza de doctorat. Perspectiva putea fi evitată într-un singur fel: trebuia să învăț limba poloneză și să citesc eu însumi scrisoarea buclucașă.

Zis și făcut.

Apoi am eștit-o:

„Dragă prietene! Îți transmit misiva mea, însoțită de un mic dar printr-un amic care pleacă la Moscova. Treci neapărat pe la hotel „Ural” și caută-l pe Kasea Gradovski, care îți va înmîna niște fleici proaspete dintre acelea ce ți-au plăcut atît de mult la restaurantul „Ghevont”.

Ah, fleicile din Varșovia! Picante și aromate, niciodată n-am să le uit. Din păcate, însă, atunci nu mi-a fost dat să le degust. Vă închipuiți în ce hal ajunseseră pînă cînd am învățat eu limba poloneză.

N. Labovski

Fără cuvinte

Copilul minune-67

Mama îl opri din lectura lui *Suetoniu*, așezîndu-l pe scăunelul înalt din fața unei farfurii cu griș cu lapte și legîndu-i o bavețică sub bărbie. El făcea nazuri, cerînd insistent zierele de dimineață. Cînd mama ieși din odaie, îngădui motanului să-i lingă farfuria.

După micul dejun dădu drumul la magnetofon și imprimă cîteva idei în legătură cu teoria jocurilor acompaniat, la tranzistor, de muzică de Bach. Bach îi ordona gîndurile întotdeauna. Apoi demontă o rachetă-jucărie și, schîfînd o grimasă de indignare, scrise la repezeală un articol despre calitatea inadmisibilă a jucăriilor autohtone. Îi veni în minte demonstrația unei teoreme și o notă în grabă, cu un cărbune pe un colț al șorfului.

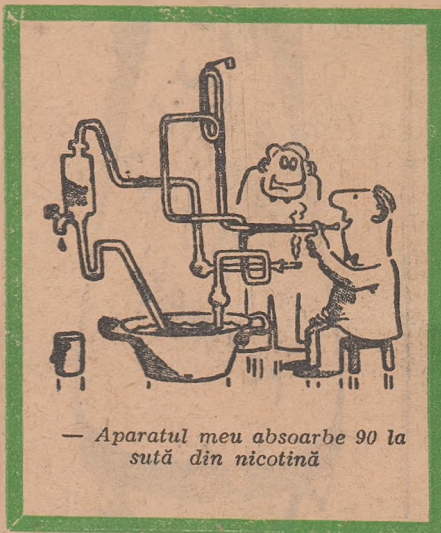
Pentru relaxare rezolvă cîteva compoziții de șah și un complex de pro-

bleme reunite sub titlul: „Competiția erudiților” (pe care, însă, în sinea lui o numea „Competiția neisprăviților”).

Cînd mama vru să-l culce, protestă categoric în limba portugheză. Dar mama, ca toate mamele, spuse numai:

— Dormi acolo, fără multă vorbă!

După masă ieși în curte, unde copiii mai mari decît el, de vreo zece ani, ju-

— Aparatul meu absoarbe 90 la sută din nicotină

cau fotbal cu o cutie goală de conserve. El se repezi în urma lor și-i întrebă:

— Nădăjdutesc că-mi veți îngădui să iau parte la jocul dumneavoastră?

— Hai, ușcheală, papă-lapte, îi ripostă repetentul Borka trecînd în goană pe lîngă el și îmbrîncindu-l.

El țopăia pe marginea terenului, scîncea și se ruga de ei

Tasea, fata portăresei, se apropie de el.

— Sic! Sic! Nu te primesc! Nu te primesc!

— Ești o megeră, răspunse el rezervat.

— Iar tu n-ai picioarele la fel, declară Tasea

El zîmbi îngăduitor dar nu se putu abține să nu-și privească picioarele.

Întru acestea cutia îl lovi în cot pe portarul Mișka și acesta începu să ridă, apoi să plîngă și să se tăvălească în iarbă. Atunci repetentul Borka îi porunci:

— Fie, treci în poartă, poliglot-știe-tot!

El se instală în poartă, încasă fulgerător trei goluri, a patra cutie o respinse și se simți fericit și puternic. Dar portarul Mișka își reveni curînd și-l apostrofă:

— Haide, plimbă ursul, puștule!

El se girbovi, zîmbi jalnic și-i propuse lui Mișka:

— Să apărăm poarta în doi, ce zici?

Mișka rise necruțător, iar repetentul Borka îi sugeră:

— Dă-i una!

În doi timpi și trei mișcări Mișka îl scoase în aut, dar el continua să scîncească:

— S-o apărăm în doi, vă rog, în doi!

Nimeni nu-l asculta, însă, și el se retrase lîngă Tasea, șoptînd printre lacrimi:

„Sic transit gloria mundi”.

Tasea îl privi gînditoare și observă:

— Nu știi nemțește

Cînd băieții isprăviră jocul și plecară pe la casele lor, el înșfăcă cutia de conserve, o ascunse sub cămașă și se simți ușurat.

Seara dădu un interviu unui reporter. La despărțire înmîna reporterului portretul lui în stilul frescelor de la Tassili, pe care-l schișase în timpul interviului.

În declarația făcută presei își dezvăluisse intenția de a-și dărui descoperirile mai multor academiilor de științe de pe glob, păstrînd pentru el doar o cutie goală de conserve. Conserve de scrumbie în sos tomat.

E. Șatko

De vorbă cu rechinul

În timp ce pescuia, birocratul zări, chiar lîngă țarm, un rechin și intră în vorbă cu el:

— Te admir, dragă rechinule!

— Și eu te admir, birocratule!

— Înofi excelent în mare!

— Iar dumneata pe uscat!

— Ești un pește puternic, rechinule!

— Vai, puterea mea nu face doi bani pe lîngă forța dumitale!

— Stau și mă gîndesc că ești un pește mare, dar astăzi nu mai e la modă ca „peștele mare să-l înghită pe cel mic”. Cum te hrănești în aceste condiții?

— Lupt pentru drepturi egale. Îi spun, bunăoară, unei hamsii: „Vrei să fii pe picior de egalitate cu mine?” „Vreau”, îmi răspunde ea. „Atunci încearcă să mă înghiți!” îi propun. Ea încearcă dar, firește, nu poate. Încerc și eu și reușesc... Apoi țin prelegeri de pedagogie...

— Cum ai spus? Demagogie?

— Nu, pedagogic. Le spun hamsiilor că nu e frumos s-o ia razna în toate părțile cînd mă văd, că trebuie să vină spre mine și să mă salute. Iar cînd le răspund la salut casc gura largă și nu știu cum se face că-mi nimeresc drept în gîtlej. Ei, și mi se întîmplă să greșesc și să le înghit.

— Dar ce faci, dragă rechinule, cînd ești criticat?

— Mă întorc pe spate și o fac pe mortul. Atunci le permit hamsiilor să mă ciupească ușurel.

— Dumneata, ca rechin, cum crești în muncă?

— Nu înțeleg întrebarea.

— Să zicem că ești rechin întii într-un orașel oarecare, apoi devii rechin de importanță raională, iar în scurt timp chiar regională!

— La noi, în mare, nu există una ca asta. Marea nu-i raionată. Ascensiunea e limitată: nu poți să te ridici mai sus de suprafață.

— Dar nici nu vreau mai sus! Mi-a-

Pentru sezonul de iarnă, o minge de blană

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

Care e mai mare?